

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Dětská frankofonní literatura přeložená do češtiny

Vypracovala: Šárka Veselá

Vedoucí práce: Mgr. Romana Fabešová

České Budějovice 2015

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně, pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury. Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č.111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce.

Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce.

Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Paříži dne 26. 3. 2015

.....

Poděkování

Děkuji vedoucí mé bakalářské práce, Mgr. Romaně Fabešové, za umožnění práce na tomto tématu, které je pro mne velmi zajímavé.

Velký dík patří mé rodině za podporu a pochopení, které mi během studia a psaní bakalářské práce poskytovala i za trpělivost, kterou se mnou měla.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce se zabývá dětskou frankofonní literaturou přeloženou do češtiny. Teoretická část představuje dětskou literaturu obecně, její funkce, rysy, dělení a některé žánry a formy. Zmiňuje také vztah předškolního dítěte ke knize a význam překladů v dětské četbě. Následující kapitola podrobně seznamuje s japonskou tradiční metodou kamishibai, která je originální metodou vyprávění a způsobem práce s literárním dílem. Praktickou část tvoří výběr frankofonních knih pro děti, které vyšly v češtině a jejich představení. Cílem je přiblížit tato díla nejen pedagogům mateřských škol, ale i rodičům a všem čtenářům.

KLÍČOVÁ SLOVA

Literatura pro děti, kamishibai, frankofonní literatura, překlad.

ABSTRACT

This bachelor's degree dissertation speaks about the French-speaking childish literature translated into Czech. The theoretical part presents the childish literature in general terms, its functions, features, divisions and some types and forms. It also deals with the relationship of the precocious child with the book and the importance of translations in the childish literature. The next chapter expounds in detail the kamishibai traditional Japanese method which is an original storytelling way and an unusual manner to approach a literary work. The practical part consists of the choice of French-speaking childish books that have been translated into Czech and their presentation. The goal is to put them forward not only to the nursery school teachers but also to the parents and readers.

KEY WORDS

Childish literature, kamishibai, French-speaking literature, translation.

OBSAH

ÚVOD	10
1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA LITERATURY	12
1.1 Funkce literatury	12
1.2 Literatura pro děti a mládež	12
1.2.1 Rysy literatury pro děti a mládež	13
1.2.2 Dělení literatury pro děti a mládež	14
1.2.3 Některé charakteristické žánry a formy	15
1.3 Předškolní dítě a jeho vztah ke knize	16
1.4 Význam překladů ve struktuře dětské četby	17
2 KAMISHIBAĪ NEBOLI OBRÁZKOVÉ DIVADLO	18
2.1 KamishibaĪ a jeho původ a historie	18
2.1.1 Japonská umělecká invecce	18
2.1.2 První kamishibaĪ speciálně určený dětem	19
2.1.3 Gaĭto neboli strýček kamishibaĪ	19
2.2 Jak kamishibaĪ vypadá a jak se používá	20
2.2.1 Obrázkové divadlo	21
2.2.2 Butaĭ – „divadelní scéna“ ze dřeva	21
2.2.3 Příprava vyprávění	22
2.2.4 „Oživení“ ilustrací	22
2.2.5 Prostředí a atmosféra	23
2.2.6 Průběh vyprávění	23
2.2.7 Hlasy a zvuky	24
2.3 KamishibaĪ a jeho pedagogický aspekt	24
3 PŘEDSTAVENÍ VYBRANÝCH TITULŮ DĚTSKÉ FRANKOFONNÍ LITERATURY PŘELOŽENÉ DO ČEŠTINY	27
3.1 Kitty Crowther – <i>Návštěva malé smrti</i>	27
3.1.1 Základní údaje	27
3.1.2 O autorce	27
3.1.3 O knize	28
3.2 Kitty Crowther – <i>Skříp, škráb, píp a žbluňk!</i>	28

3.2.1	Základní údaje	28
3.2.2	O knize	28
3.3	Hervé Tullet – <i>Knížka</i>	29
3.3.1	Základní údaje	29
3.3.2	O autorovi	29
3.3.3	O knize	30
3.4	Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – <i>Hněv... a co s ním?</i>	30
3.4.1	Základní údaje	30
3.4.2	O autorce	30
3.4.3	O knize	31
3.5	Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – <i>Stydlivost... a co s ní?</i>	31
3.5.1	Základní údaje	31
3.5.2	O knize	31
3.6	Eric Battut – <i>Vajíčko, vajíčko, vajíčko!</i>	32
3.6.1	Základní údaje	32
3.6.2	O autorovi	32
3.6.3	O knize	32
3.7	Bruno Heitz – <i>Lojzička krtčí babička: Šupito presto</i>	33
3.7.1	Základní údaje	33
3.7.2	O autorovi	33
3.7.3	O knize	33
3.8	Bruno Heitz – <i>Lojzička krtčí babička: Expresní sardinka</i>	34
3.8.1	Základní údaje	34
3.8.2	O knize	34
3.9	Sylvie Bézuel – <i>Zvířátka: obrázková encyklopedie Larousse</i>	35
3.9.1	Základní údaje	35
3.9.2	O autorce	35
3.9.3	O knize	35
3.10	Catel Muller, Claire Bouilhac, Judith Peignen – <i>Bezva Bára: malá uličnice</i>	36
3.10.1	Základní údaje	36
3.10.2	O autorkách	36
3.10.3	O knize	36

3.11 Pierre Bailly, Céline Fraipont – <i>Prcek Chlupino: žravá mořská panna</i>	37
3.11.1 Základní údaje	37
3.11.2 O autorech	37
3.11.3 O knize	37
3.12 Antoon Krings – <i>Motýl Matěj</i>	38
3.12.1 Základní údaje	38
3.12.2 O autorovi	38
3.12.3 O knize	39
3.13 Sophie Curtil – <i>Pár hřebíčků a nic víc</i>	39
3.13.1 Základní údaje	39
3.13.2 O autorce	39
3.13.3 O knize	40
3.14 Françoise Robert – <i>Toníček / Toinou</i>	40
3.14.1 Základní údaje	40
3.14.2 O autorce	40
3.14.3 O knize	41
3.15 Marjane Satrapi – <i>Ajdar</i>	41
3.15.1 Základní údaje	41
3.15.2 O autorce	41
3.15.3 O knize	42
3.16 Mymi Doinet – <i>Pojďte s námi za králíčky</i>	42
3.16.1 Základní údaje	42
3.16.2 O autorce	42
3.16.3 O knize	43
3.17 Matthieu de Laubier a kol. – <i>Gaston, chlapec, který se pořád ptal</i>	43
3.17.1 Základní údaje	43
3.17.2 O autorovi	43
3.17.3 O knize	44
3.18 Blexbolex – <i>Romance</i>	44
3.18.1 Základní údaje	44
3.18.2 O autorovi	44
3.18.3 O knize	45

3.19 Charles Perrault – <i>Kocour v botách</i>	45
3.19.1 Základní údaje	45
3.19.2 O autorovi	45
3.19.3 O knize	46
3.20 Jean de Brunhoff – <i>Příběh malého slona Babara</i>	46
3.20.1 Základní údaje	46
3.20.2 O autorovi	46
3.20.3 O knize	47
ZÁVĚR	48
SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	49
SEZNAM PŘÍLOH	52

ÚVOD

Kniha ve všech svých podobách hraje ve vývoji dítěte velmi důležitou roli a vztah předškolního dítěte ke knize se jeví jako zásadní. Kniha je pro dítě jednou z cest k pochopení světa, ve kterém žije. Ovlivňuje rozvoj řeči a myšlení. Umění a literární dílo především, disponuje komplexním potenciálem k rozvoji osobnosti dítěte.

Výchova a vzdělávání dítěte představují nelehký a významný úkol, při němž si každý pedagog klade otázku, jak tento úkol uchopit. Nejen pedagogové, ale i rodiče se snaží najít ten nejvhodnější způsob a zcela přirozeně se obrací k dětské literatuře.

V dnešní době můžeme shledávat, že oblast literatury pro děti se těší velkému zájmu a úspěchu, který se odráží ve značném množství nakladatelství, vydávajících neméně důležité množství publikací určených dětem.

Této skutečnosti jsem si všimla jak v České republice, tak ve Francii, kde nyní pracuji. Během své praxe jsem již mnohokrát použila francouzskou knihu v českém prostředí a naopak. Někdy se jednalo o knihu, která vyšla v překladu, jindy jsem si příběh musela přeložit sama. Zájem a zvědavost mě záhy přivedly k myšlence najít a představit díla dětské frankofonní literatury, která vyšla přeložená do češtiny a přiblížit je českému čtenáři.

Místo nejvíce překládaných žánrů, autorů a titulů v historii, jsem záměrně zvolila představení tradičního japonského způsobu vyprávění zvaného kamishibai, který je ve Francii velmi oblíben a rozšířen pro své mnohostranné využití a pedagogický přínos. Kamishibai nabízí novou metodu práce s dětskou knihou. Upravit pro kamishibai lze jak knihy představené v této práci, tak i jakékoli jiné dílo. Jelikož je v České republice tato metoda prozatím neznámá, je cílem s ní seznámit a motivovat k jejímu použití. Kapitole o kamishibai, přibližující jeho původ, historii, popis, použití a pedagogické využití, předchází kapitola z teorie dětské literatury, která zmiňuje její funkce, rysy, dělení a některé žánry a formy. Dotýká se také vztahu předškolního dítěte ke knize a významu překladů v dětské četbě. Druhá část práce vychází z vyhledání titulů frankofonní literatury pro děti přeložených do češtiny a představuje výběr dvaceti z nich. Zaměřila

jsem se na díla vydaná od roku 2000 do roku 2014. Cílem je představit tyto knihy nejen učitelům a učitelkám mateřských škol, ale i rodičům a všem čtenářům.

1 TEORETICKÁ VÝCHODISKA LITERATURY

1.1 Funkce literatury

Peterka (2007, s. 70) ve funkcích literatury rozlišuje jednu převládající funkci a dvě funkce konkurenční: „V literární slovesnosti se s dominantní funkcí estetickou prolíná konkurenční funkce formativní a poznávací.“

- ✓ Estetická funkce – charakterizuje texty určené pro zážitek z obsahu i formy. Pro tuto funkci jsou typické tři prostředky, které se mohou navzájem posilovat – zvláštní způsob zápisu (grafická úprava), aktualizace jazyka (zvukové kvality, metafora) a příběh. Estetická funkce má několik podob a obsahuje v sobě např. funkci magickou, rituální, poetickou, imaginativní, expresivní, stimulační, relaxační či funkci terapeutickou. (Peterka, 2007)
- ✓ Formativní funkce (dříve didaktická, výchovná) – předává čtenáři normy, které mu umožňují rozlišovat dobré od zlého, snaží se usměrňovat jeho přesvědčení i jednání. Bývá označována také jako funkce hodnotící, etická či mravoučná; volněji je spojována s funkcí edukativní (vzdělávací). Tato funkce se vyznačuje poučným příběhem, zosobněním dobra a zla v postavách a hodnotícím názorem. (Peterka, 2007)
- ✓ Poznávací funkce (v nové terminologii též kognitivní) – je dána myšlenkovým potenciálem, kritickým odstupem a množstvím faktických informací. (Peterka, 2007)

1.2 Literatura pro děti a mládež

Někdy se také používá jednodušší označení dětská literatura / literatura pro děti / literatura pro mládež (Peterka, 2007). Literatura pro děti a mládež se vyznačuje tím, že je mentálně blízká nedospělým recipientům. Záměrně se přizpůsobuje estetickým nárokům a psychickým možnostem dítěte, což ovšem nikterak neznamená snížení kritérií na uměleckou hodnotu. Peterka (2007) uvádí věkové rozpětí od 3 do 15 let, kdežto Toman (1992) i Gebhartová (1987) spodní věkovou hranici neupřesňují. Za

věkovou skupinu, pro kterou je literatura pro děti a mládež určena, tak můžeme považovat rozpětí 0 – 15 let. Jako subsystém literární slovesnosti nemá pouze své věkově vyhraněné publikum, ale také typické žánry, specializované autory, ilustrátory, nakladatelství a časopisy, pevné vazby na filmovou a televizní produkci.

Do oblasti literatury pro děti a mládež je nutno zahrnout díla intencionální i neintencionální. Právě intencionální díla, tedy záměrně psaná pro dětského čtenáře, tvoří jádro literatury pro děti. V širším pojetí zahrnuje dětská literatura i literární texty, které nebyly původně určeny dětem, ale druhotně se staly součástí dětské četby. Tato neintencionální literatura, původně určena dospělému čtenáři, je dětmi spontánně čtena především pro atraktivnost děje, pro téma dětství, přírody, pro zájem o žánr (např. dobrodružná literatura). Někteří autoři literatury pro dospělé bývají dnes zařazováni mezi autory literatury pro děti a mládež, přestože jejich povídky, novely a romány nebyly určeny dětem. Neintencionální literaturu pro děti a mládež reprezentují také báje, pohádky, pověsti, bajky či biblické příběhy. (Gebhartová, 1987; Peterka, 2007; Toman, 1992)

1.2.1 Rysy literatury pro děti a mládež

Dětská literatura je na rozdíl od literatury pro dospělé více závislá na potřebách svého adresáta. Chce být přístupná, přitažlivá i podnětná pro daný věk. Vůči proměnám literárních směrů a norem je podstatně nezávislejší.

V literatuře pro děti a mládež se podle Peterky (2007, s. 276) projevují tři estetické priority: „*Funkce socializační, podporující schopnost být sám sebou a žít s druhými lidmi. Funkce vzdělávací, která podněcuje zájem o široké poznání života (např. dětské encyklopedie). Funkce imaginativní, akcentující volnou fantazii (humor, nonsens, tajemství), hravost a tvořivost.*“

Oproti literatuře pro dospělé je literatura pro děti více transparentní, emotivní a názorná. Směřuje k pozitivním hodnotám, naději a mravnímu ideálu. Mezi hlavními tématy převažuje dětství a dospívání, rodina, přátelství, první láska, příroda, poetizovaná minulost v podobě bájí a pověstí. V hlavních postavách často vystupuje

sympatický nezbeda, citlivá dívka, kouzelný dědeček, dětská či chlapecká parta a antropomorfizované zvíře.

Velmi důležitou a neoddělitelnou roli v literatuře pro děti a mládež hraje ilustrace. U některých žánrů a forem (leporelo, obrazová kniha, komiks) je ilustrace rovnocenná či dokonce nadřazená literárnímu textu.

1.2.2 Dělení literatury pro děti a mládež

Literaturu pro děti můžeme dělit podle různých hledisek. Pedagogické praxi je nejbližší rozdělení podle vývojových stupňů dítěte – členění ontogenetické. Současně je také členěním nejběžnějším. V tomto členění se literatura dělí na základě vhodnosti pro ten který věk. Je potřeba ho vnímat s rozvahou a citem pro literaturu i děti, neboť čtenářská vyspělost dětí se individuálně liší a nemusí se shodovat s jejich biologickým věkem.

Pro vývojové etapy dětského čtenářství vytvořil Toman (1992, s. 51) následující schéma:

- ✓ Předčtenářská etapa: předškolní věk – mladší (do 3 let)
starší (3 – 6 let)
- ✓ Čtenářská etapa: mladší školní věk – 1. fáze (6 – 8 let)
(prepubescence) 2. fáze (9 – 10 let)
starší školní věk – 1. fáze (11 – 12 let)
(pubescence) 2. fáze (13 – 15 let)

Jednotlivé vývojové etapy dětského čtenářství nemají ostré hranice, jejich přechod je pozvolný a plynulý.

Jelikož je má práce zaměřena na literaturu pro děti předškolního věku (do 6 let), zmíním se podrobněji pouze o etapě předčtenářské.

V předčtenářské etapě vnímá dětský „čtenář – posluchač“ literární text poslechem (přímé i reprodukované předčítání, přednes) starších dětí a dospělých. Vizualní vnímání se omezuje na graficko-výtvarnou a ilustrativní složku.

Ke každému vývojovému stadiu dětského čtenářství se váže specifická žánrová skladba. Mezi dominantní žánry předčtenářského období se řadí: lidová a autorská poezie říkadlového typu (říkadla, rozpočítadla, popěvky, hádanky, drobné umělé verše), literární adaptace lidových pohádek (kumulativních, didaktických, zvířecích a kouzelných), jednoduché příběhy z dětského života, uměleckonaučné knihy, dále knížky – hračky, leporela, obrázkové publikace, alba, omalovánky, loutkové hry. (Toman, 1992)

1.2.3 Některé charakteristické žánry a formy (Gebhartová, 1987; Peterka, 2007; Toman, 1992)

- ✓ Říkadlo – krátký poetický žánr dětského folkloru upřednostňující zvukově rytmické efekty před věcným sdělením. Tímto literárním žánrem se dítě učí mluvit. „*Sotva se dítě naučí několika slovům, hraje si s nimi, zkouší je, pokouší je, něžně je drtí a zase skládá dohromady – zkrátka, slovo je pro ně cosi nového, hračka, která se mění v nástroj, v klíč, jímž všechno otevřeš.*“ (F. Hrubín in Gebhartová, 1987) Verš říkadla je úsporný a jednoduchý, často bez logického smyslu, bohatý na citoslovce či novotvary. Říkadlo představuje základní žánr poezie pro děti.
- ✓ Pohádka (lidová) – jeden ze stěžejních žánrů literatury pro děti. Některé postavy, motivy i dějové zápletky najdeme v pozměněné podobě v pohádkách různých národů. Lidové pohádky vznikaly na základě odposlouchaných nebo folkloristy zapsaných látek. Tyto pohádky nebyly výhradně určeny dětem.
- ✓ Autorská pohádka pro děti (umělá pohádka) – na rozdíl od folklorní pohádky je spjata s konkrétními autory, má reálné a aktualizační prvky, konkrétnější časoprostorové zakotvení, více humoru, hravosti, lyrismu i filozofie. Je psána prózou i veršem a v podstatě navazuje na lidové pohádky.
- ✓ Povídka – jednoduché a přímočaré rozvíjení děje, krátký časový úsek a ukončenost malému „čtenáři – posluchači“ vyhovují. Zpravidla malý počet postav a jejich jednoznačná charakteristika umožňují lepší orientaci v textu.

- ✓ Leporelo – obrázková knížka pro nejmenší děti, minimum textu, tužší papír, rozkládací (harmoniková forma), určená k prohlížení i na hraní. Pro leporelo se hodí jak verše, které jsou nejčastější, tak stručná próza, text umělecký i naučný.
- ✓ Poezie pro děti – obrací se většinou k předškolnímu a mladšímu školnímu věku, je rýmovaná, rytmická a pointovaná, epická i lyrická.
- ✓ Komiks – vypráví akční příběh prostřednictvím série kreseb, které jsou doplněné zkratkovitou řečí postav.
- ✓ Umělecko-naučná literatura (poznávací literatura) – např. dětské encyklopedie.
- ✓ Dívčí román – populární próza určená dospívajícím dívkám, emotivní příběh je doprovází jejich osobnostním zráním.
- ✓ Čítanka – komponovaný soubor krátkých textů od různých autorů a z různých dob, poskytne čtenářský zážitek i přiměřené poučení o světě a literatuře.

1.3 Předškolní dítě a jeho vztah ke knize

Kniha ve všech svých podobách hraje ve vývoji dítěte velmi důležitou roli a právě vztah předškolního dítěte ke knize se jeví jako zásadní. *„V prudkém vývoji dítěte předškolního věku, který se nebude v žádné jiné životní fázi již opakovat, hraje významnou výchovně vzdělávací a výchovně estetickou roli umění vůbec a literatura zvláště. Přitom si musíme uvědomit, že literatura pro tento věk má mnohdy naprosto neliterární podobu, proměny slova však dávají základ různým druhům umění pro tento věk, i různým typům knihy.“* (Gebhartová 1987, s. 15)

V útlém věku je pro dítě kniha jednou z hraček. Úlohou dospělého není pouze zprostředkování obsahu, aby dítě dílo pochopilo, v neposlední řadě jde o společně strávený čas s knihou naplněný emocemi a hodnotami. Vztah ke knize se neomezuje pouze na opatrné zacházení s knihou, dovednost otáčení stránek či orientaci v jejím obsahu, pro dítě znamená také naslouchání, prohlížení si obrázků, pojmenovávání toho, co na nich vidí, kladení otázek či povídání si o knize. Podstatou skutečného vztahu ke knize je vedle výše zmíněného sílící vnitřní touha dítěte po obsahu knih. Skrze umění nachází dítě cestu k pochopení světa, ve kterém žije. *„...dítě potřebuje umění jako součást zmocňování se okolního světa, jako odpověď i nastolení mnoha*

otázek, jako vývojový stimul.“ (Gebhartová 1987, s. 16) Ze všech druhů umění je to právě literatura, která nejvíce ovlivňuje rozvoj řeči a myšlení. Umění a literární dílo především, disponuje komplexním potencionálem k rozvoji osobnosti dítěte. „V komplexním působení svých základních funkcí, integrovaných právě prioritní a nezastupitelnou funkcí estetickou, získává literární dílo uměleckou svébytnost a nebývalou schopnost mnohostranně rozvíjet dětskou osobnost, ať už po stránce citové, rozumové, volní nebo charakterové.“ (Toman 1992, s. 47)

1.4 Význam překladů ve struktuře dětské četby

Překlady dětské literatury nejsou novinkou nebo módní záležitostí posledních let. Skutečnost, že překlady mají v literatuře pro děti své místo a význam dokládá např. Gebhartová (1987, s. 86). *„Světová literatura v překladech tvoří důležitou součást dětské četby. Je-li vhodně volena, může doplnit žánrový rejstřík původní současné i klasické literatury, může navodit možnost pěstovat u dětí internacionální cítění.“*

Dnes používáme výraz interkulturní či multikulturní výchova, jádro myšlenky však zůstává zachováno. Překlady mohou napomáhat ke vzájemnému poznávání a sbližování, k toleranci, respektu a otevřenosti světu.

V centru překladatelského zájmu stojí dobrodružné romány a sborníky pohádek, postupně se však objevují i překlady děl pro malé a nejmenší čtenáře. Opačná situace nastává u překladů z jazyka českého do jiných jazyků, kde je zahraniční zájem větší právě o českou literaturu pro malé děti. Ve Francii se těší velké oblíbenosti u dětí i dospělých Krtek, přeložen byl např. Maxipes Fík či Můj medvěd Flóra.

2 KAMISHIBAĪ NEBOLI OBRÁZKOVÉ DIVADLO

Jádrem literatury pro děti je pohádka ve všech svých podobách a obměnách. *„Skutečná pohádka, pohádka ve své pravé funkci je povídání v kruhu posluchačů. Rodí se z potřeby vypravovat a rozkoše naslouchat. Vynález písma a knihtisku nás odcizil této původní a prastaré rozkoši; už nesedíme v kruhu, abychom viseli na rtech expertního povídače; čteme své noviny nebo svou knížku, což nás zbavuje pralidského puzení sesednout a nechat se ukolébat mluveným slovem. Proto skutečná pohádka žije jenom tam, kde ještě nepřevládlo cářství písma: u dětí a primitivů!“* (K. Čapek in Gebhartová, 1987)

Úvahou Karla Čapka o skutečné pohádce bych ráda uvedla další část práce, ve které představím metodu vypravování, metodu práce s literárním dílem, která je u nás prozatím neznámá.

2.1 KamishibaĪ a jeho původ a historie

2.1.1 Japonská umělecká invecce

Vypravěče od nepaměti lákalo pokušení podpořit a posílit pozornost svých posluchačů za pomoci předmětů nebo obrazného ztvárnění, především ilustrací.

Přenesme se v našich myšlenkách do Japonska, do dávné doby 8. století. Všude se budovaly zenbuddhistické chrámy a buddhističtí kazatelé se vydávali napříč zemí, aby obrátili prostý lid na víru. Svá kázání osvětlovali pomocí povídek, pohádek a náboženských mravoučných vyprávění. Pro získání a udržení pozornosti svých posluchačů, kteří byli zcela negramotní, se doprovázeli pomocí obrázků nakreslených na svitcích slepených papírů či rolích plátna nebo pomocí ilustrovaných papírových desek (celostránková ilustrace na tvrdším papíru) vsunutých do dřevěného rámu, který nosili předchůdci kamishibaĪ na zádech. K vyobrazeným scénám byly připojené kaligrafické (krasopisné, dekorativním způsobem psané) texty vyprávějící příběh, jenž posluchači spatřovali a objevovali postupně, v nepřetržité souvislosti na rozdíl od svázané knihy, kde je stránka entitou sama o sobě.

První modely jasně oddělovaly text od vyobrazení a v dominujícím postavení stál spis, který převyšoval ilustraci. Jelikož ale měli Japonci vždy slabost pro obrazné ztvárnění, v oblasti kterého byli velmi zruční, získal si obraz ponechávající vypravěči možnost improvizovat s textem v závislosti na publiku a momentálních potřebách, záhy větší důležitost. Tento význam přikládaný obrazu je dnes hlavní charakteristikou typického japonského kamishibai.

Později se objevily a vznikaly různé podoby divadla; psal se rok 1660 a z asijského kontinentu přicházela nová technika – stínové divadlo, z Holandska (1800) laterna magika (jednoduchý promítací přístroj), která se stala inspirací pro stínograf (japonská laterna magika). V roce 1895 vstoupila na japonskou scénu kinematografie a tmavé sály stínového divadla a laterny magiky padly za oběť biografům. Nastalá situace přiměla mnoho umělců působících ve stínovém divadle ke změně. Znovu objevili dávnověkou techniku kamishibai a navrátili se k ní. Svá vyprávění kreslili na tvrdší papír, karton a jejich obživou se stalo vyprávění příběhů určených dospělým. Historiky doplňovali hudebním doprovodem na flétnu, tamburínu, loutnu.

2.1.2 První kamishibai speciálně určený dětem

Na konci 20. let 20. století se dva mladí lidé, spisovatel Ichirô Suzuki a ilustrátor Takeo Komatsu, kterým v té době bylo pouhých 25 a 16 let, rozhodli vytvořit první kamishibai pro děti – příběh o netopýřím super hrdinovi nazvaný *Zlatý netopír*. Další příběhy na sebe nenechaly dlouho čekat, byly mezi nimi např. náměty čerpané z románů J. Verna, z děl science fiction, příběhy super hrdinů, dětských hrdinů (sympatický rošťák) a další. Úspěch byl okamžitý; spisovatel Satoshi Kako uvádí tři miliony vypravěčů kamishibai v zemi v roce 1937, z nichž více než 20 000 v Tokiu. Tato technika vypravování byla někdy také nazývána biografem pro děti a chudé.

2.1.3 Gaïto neboli strýček kamishibai

Od let 1925 – 1930 projížděli vypravěci kamishibai neboli strýčkové kamishibai (gaïtos) města a vesnice na kolech. Na nosiči měl vypravěč připevněnou skříňku z lakovaného dřeva, v jejíchž zásuvkách měl schované tři příběhy, sladké koblížky a batátové

pamlsky. Přijel na náměstí, kolo opřel o stojánek a tloukl o sebe dvě dřívka. Tento hluk přilákal děti, které přibíhaly. Výměnou za minci rozdával vypravěč sladkosti a „usazoval“ děti; ty které zaplatily byly vepředu, ostatní vzadu.

V nejnápínavějším okamžiku přestal gaïto vyprávět a řekl: „*Jestli chcete vědět, jak to bylo dál, přijďte zítra ve stejnou hodinu!*“. A odjel. Děti se nemohly dočkat, až se vypravěč vrátí, aby věděly, jak příběh dopadl.

Po roce 1933 byla křesťanská misionářka Imai Yone, která studovala ve Spojených státech, pohoršena nemorálností příběhů, jenž gaïtos vyprávěli dětem a sama vytvořila padesátku příběhů kamishibaï s mravoučnými biblickými náměty. Utvořila tak nové odvětví - pedagogický kamishibaï. Kamishibaï získával výchovnější rozměr, hojně využíval lidové pohádky a tímto prostřednictvím pomáhal zachovávat jejich ústní tradici a umožňoval jim zůstat součástí výchovy a vzdělávání japonských dětí.

Během druhé světové války používala japonská vláda tuto nenákladnou techniku ke své militaristické propagandě u dětí. Tištěné kamishibaï příběhy byly široce šířeny do školek a škol, aby oslavovaly a povznesly vlastenectví malých Japonců.

Po roce 1947 se kamishibaï vracel ke své dřívější podobě a zájem o něj stoupal až do roku 1957. Kolem tohoto roku se v Japonsku rozšířila televize a stala se běžnou, kamishibaï se rychle vytratil z ulic, aby se mohl později znovu navrátit.

Dnes kamishibaï nenajdeme pouze ve školkách a dětských zahrádkách, ale všude tam, kde se setkávají děti. Učitelé znovu objevují jeho kouzlo pro malé i velké. Své všestranné využití nachází kamishibaï dále např. v nemocnicích, domovech pro seniory atd. V Osace existuje škola pro vypravěče kamishibaï.

Do Evropy se kamishibaï dostává kolem roku 1970.

2.2 Jak kamishibaï vypadá a jak se používá

Dřevěná skříňka postavená na stole. Co se uvnitř této kouzelné skříňky skrývá? Tajemství! Otevírají se první dvířka, druhá, třetí a odkrývají krásný orámovaný obrázek. Úžas!

2.2.1 Obrázkové divadlo

Kamishibai v doslovném překladu znamená papírová divadelní hra. Tento název v japonštině označuje řadu (sérii) celostránkových ilustrací, původně na papíře a později z praktických důvodů na tvrdším papíře či čtvrtce (kartonu). Ilustrace vyprávějí příběh, kde každý obrázek představuje jednu epizodu vyprávění. Přední strana obrázku, otočena k publiku, je zcela pokryta ilustrací. Zadní strana obsahuje černobílou zmenšeninu následující ilustrace (umístěnou v pravém horním rohu), ta umožňuje vypravěči vidět stejnou ilustraci, jakou vidí posluchači a také vhodně zvolit různou formu a spád odkrytí dalšího obrázku; dále je na zadní straně dobře čitelný text a instrukce ke způsobu pohybu obrázku, jasně viditelné číslo obrázku a pokud to děj vyžaduje, je naznačeno, kde se má vypravěč v povytáhnutí obrázku zastavit, aby umocnil napětí.

Formáty čtvrtek (obrázků) se různí, jednotné rozměry neexistují. Edice Doshin-sha (Tokio) nabízí příběhy rozměrů 34,6 x 24,5 cm a 38,2 x 26,5 cm (menší model) a 56,9 x 40,3 cm a 61,9 x 43 cm (větší model).

V Evropě je rozšířen také formát A3 (42 x 29,7 cm). Většina francouzských vydavatelství používá formát 37 x 27,5 cm.

Počet ilustrací se nejčastěji pohybuje mezi 12 až 16.

2.2.2 Butai – „divadelní scéna“ ze dřeva

Ilustrace jsou vsunuté do vodící lišty dřevěného rámu, jehož přední stranu zavírají troje dvířka, zadní strana je otevřená, aby bylo možné čtení textu. Divadélko je postavené na stolku (nebo připevněné k nosiči jízdního kola) ve výšce, která umožní všem posluchačům dobrý pohled. Nejčastěji je divadélko vyrobené ze dřeva, levnější variantu nabízí překližka či zesílený karton, ten však představuje nejméně pevnou variantu a odpovídá tomu i jeho životnost.

Takovýto obrázkový příběh by mohl být samozřejmě vyprávěn i na kolenou bez divadélka. Jednak je to však způsob značně nepohodlný a málo praktický, ale především nebere v úvahu, jak velký význam butai má. Tím, že obraz orámuje, zaměří pozornost posluchačů právě na něj. Zřetelným způsobem oddělí vnější svět reality od

smysleného světa fikce. Důležité je ponechat vnitřní stranu dvířek neutrální, bez různých ozdob, aby nerozptylovala pozornost obecnstva. Stejně tak jako existují příběhy různých rozměrů, liší se ve svých velikostech i butaï. Edice Doshin-sha nabízí japonský dřevěný butaï 42,5 x 34,5 x 8,3 cm a 65,7 x 53,7 x 9,1 cm. Edice Callicéphale má ve svém katalogu butaï z překližky, připomínající (je-li otevřen) domeček se špičatou střechou.

2.2.3 Příprava vyprávění

Než začneme vyprávět kamishibai, je potřeba se nejdříve důkladně seznámit s textem příběhu (obrázky otáčíme jako knihu, vidíme tak text, vysvětlivky i následující ilustraci). Pozorně si prohlédneme ilustrace a připravíme se na vyprávění. Vsuneme obrázky do divadélka a nacvičujeme techniku před zrcadlem.

2.2.4 „Oživení“ ilustrací

Změna obrázků vytváří dramatický efekt. Na rozdíl od otočené stránky v knize, se v kamishibai následující obraz objevuje začleňujíc se do předchozí scény. Předchozí vyzkoušení před zrcadlem pomáhá k nacvičení plynulého přechodu od jednoho obrázku k druhému. Je potřeba věnovat pozornost scénickým a výpravným poznámkám autora, doplňujících text.

Přechod obrázku může být velmi pozvolný a plynulý zatímco vypravěč povídá; jedná se o přechod splývavý, prolínací.

Někdy je obraz vytáhnout rychle, což vytvoří efekt překvapení.

Vypravěč může také vytahovat obrázek po částech, podle naznačených linií. Povytažení a zastavení obrázku vyvolá u publika očekávání a napětí.

Pohyb obrázku sem a tam vyjádří váhání, rozpaky.

Obrázek ožíví také opakovaný pohyb odshora dolů (a zpět), který napodobuje např. běh postavy.

Dalším efektem posouvání obrázků je vlna. Vypravěč pohybuje obrázkem odshora dolů a současně ho vytahuje. Rychlý pohyb může doprovázet např. cválání koně, pomalý podtrhne klidnou chůzi krávy.

Propojení vlny a pohybu sem a tam může pomoci vyvolat představu nebezpečí.

Všechny tyto pro kamishibai charakteristické techniky dodají obrázkům pohyb, ožíví je jako kreslený film a znásobí obrazové scény.

Být tváří v tvář obecenstvu umožňuje vypravěči přizpůsobit se publiku, zastavit se u některého obrázku, je-li to potřeba, vrátit se k důležité scéně, přidat vysvětlení, popěvek.

2.2.5 Prostředí a atmosféra

Pozadí obrázkového divadla by mělo být neutrální a jednotné (stěna, paraván). Neestetická přezdobená stěna či přeplněné police v pozadí by mohly narušovat a odvádět pozornost posluchačů (pomocí např. závěsu získáme snadno a rychle vhodné pozadí). Mezi další prvky, které mohou rozptýlit pozornost patří okna a prosklené dveře, neboť je vidět vše, co se za nimi děje, sluneční svit padající do tváří publika. Důležité je myslet na pohodlí posluchačů, kteří by měli být pohodlně usazeni a mít dobrý výhled na scénu (nepřekážet si navzájem). Butai je umístěn o něco výše, než je úroveň očí publika. Odehrává-li se vyprávění venku, je nutné zajistit, aby bylo vypravěče dobře slyšet.

2.2.6 Průběh vyprávění

Na začátku vyprávění je butai vždy se zavřenými dvířky. Tlučení dvou dřívěk o sebe, zprvu pomalu, pak čím dál rychleji, oznamuje začátek představení. Otevírání dvířek je možné doplnit „kouzelnou“ formulkou. Některé příběhy vyžadují postupné odkrývání prvního obrázku, dvířka se otevírají na tři krát, souběžně s vyprávěním. Otevřená podoba divadélka poskytuje úkryt pro hudební nástroje (xylofon, činelky aj.) či techniku na přehrání hudby, zvukového doprovodu.

Některé příběhy končí se zavřením dvířek, jiné diskuzí či tichým sněním.

2.2.7 Hlasy a zvuky

Své důležité místo tu má práce s hlasem a rytmizace. Někdy se instrukce objevují přímo v textu. Nejrůznější zvukové efekty podnítlí představu posluchačů a jejich poslech bude aktivnější. Zvířecí hlasy představují velmi živé zvuky oživující kamishibai a malí posluchači vypravěče často doprovázejí. Některé příběhy jsou postavené na interakci publika a vypravěče.

Vyprávění kamishibai se připravuje stejně jako divadelní scéna. Butai, obrázky, pozornost posluchačů a vypravěč, který svým uměním nechává ožít příběh...

2.3 Kamishibai a jeho pedagogický aspekt

Kamishibai jako výrazový a komunikační prostředek má obrovské pedagogické využití. Rozvíjí aktivní a pozorný poslech, procvičuje myšlenkové předjímání, pomáhá osvojování si struktury vyprávění. Tvorba vlastního kamishibai dává dětem prostor pro spolupráci, nabízí činnosti z výtvarné, literární i řečové oblasti a podporuje soudržnost skupiny a pocit náležitosti k ní. Používání obrázkového divadla dále rozvíjí představivost, zrakové a sluchové vnímání či schopnost soustředit se, porozumět na základě poslechu a obrázku. Vybízí k hledání skrytých významů – kulturní znalosti, vlastnosti postav, sociální chování, symboly. Představuje způsob vyprávění a ústního předávání. Dává možnost číst a vyprávět nahlas před pozorným publikem, podpořit sebedůvěru při představování vlastních výtvorů, naučit se utřídit a vyjádřit své myšlenky.

K některým kamishibai vznikly pedagogické příručky s nápady na rozšíření a další využití, pracovní listy či audionahrávky s vyprávěným příběhem. Příběh může číst dospělý vypravěč posazený za divadélkem (u nejmenších dětí bývá vypravěč vedle divadélka) nebo děti. Děti, které ještě nečtou, vyprávějí podle obrázku na zadní straně. Jelikož otevřené divadélko vytváří určitou „ochrannou stěnu“ mezi dítětem (děťmi), které vypráví a publikem, pomáhá nesmělým a stydlivým dětem v jejich projevu.

Kamishibai je velmi vhodnou metodou pro společné vytváření příběhů ve skupině. Může se jednat o přetvoření již známého příběhu, pohádky do formy kamishibai (výtvarně ztvárnit vybrané scény a upravit text pro vyprávění) nebo o vytvoření příběhu zcela nového. Děti si uvědomí, že každý z nich je jedinečný a nepostradatelný k tomu, aby se jim společná práce povedla dovést až do konce a byly na ni pyšné. Učí je vzájemné pomoci a doplňování se, neboť každému jde lépe něco jiného.

Thierry Chapeau, francouzský autor a ilustrátor dětských knih, kamishibai a společenských her, pořádá v mateřských školách a na 1. stupni základních škol dílny kamishibai, při kterých s dětmi tvoří příběhy od námětu, přes realizaci až ke konečnému výtisku pro každé dítě.

Kamishibai si získal mnoho pedagogů po celém světě. Je nástrojem neuvěřitelně tvárným a mnohostranným a našel si tak cestu i k jiným oblastem.

V oblasti umění slouží např. jako zprostředkovatel informací. Fotografie malířských a sochařských děl ve formátu kamishibai přibližují umění nejen dětem. Jak se seznámit s tvorbou uměleckého mistra? Deset až dvanáct reprodukcí od jednoho umělce lze dát do libovolného pořadí, vložit do divadélka a vymyšlení nejrůznějších příběhů může začít. Z jedné sady reprodukcí vznikne nespočet příběhů s fotografiemi v nejrůznějších pořadích.

Další využití našel kamishibai v divadelních představeních; jeho použití může ozvláštnit prezentaci či výklad; ekologický kamishibai seznamuje s ochranou životního prostředí; z vědecké oblasti vznikl kamishibai vysvětlující vznik vesmíru, objevení se života na Zemi a jeho vývoj; přírodní katastrofy daly vznik kamishibai, který vysvětluje ničivé přírodní jevy a radí, jak se před nimi chránit (tsunami); k výročí konce 2. světové války byl vytvořen příběh připomínající smutnou událost a oslavující mír.

Velké uplatnění nachází obrázkové divadlo při rozvoji řeči a také ve výuce cizích jazyků. Příběhy určené nejmenším dětem se na rozvoj řeči zaměřují přímo. Obsahují hádanky, které se odkrývají s posouváním obrázků. Mnoho vydavatelů nabízí vícejazyčné kamishibai a vznikají i kamishibai s multikulturní tematikou.

Kamishibai jsou nejčastěji určené dětem předškolního a mladšího školního věku, ale existují i příběhy pro ještě mladší děti, pro starší školáky, dospívající, dospělé i seniory. Obrázkové divadlo je zkrátka pro malé i velké a všechny nadchne.

3 PŘEDSTAVENÍ VYBRANÝCH TITULŮ DĚTSKÉ FRANKOFONNÍ LITERATURY PŘELOŽENÉ DO ČEŠTINY

V druhé části práce, která je zaměřena prakticky, představuji vybrané tituly dětské literatury, které byly do češtiny přeloženy z francouzského jazyka. Vzhledem ke svému oboru učitelství pro mateřské školy jsem se zaměřila především na knihy určené dětem předškolního věku, tedy přibližně do 6 let. Současně jsem se snažila do výběru zařadit spíše novější knihy ze současné tvorby. Zaměřila jsem se na díla vydaná od roku 2000 do roku 2014.

Výchozím bodem byla strojová rešerše z katalogů Krajské vědecké knihovny v Liberci, Jednotné informační brány (souborný katalog knihoven České republiky) a katalogu Pedagogické knihovny J. A. Komenského. Následovalo vyhledání titulů v knihovnách a knihkupectvích, listování, prohlížení a pročitání, ze kterého vzešlo dvacet knih pro děti.

3.1 Kitty Crowther – *Návštěva malé smrti*

3.1.1 Základní údaje

Název	Návštěva malé smrti
Autor	Kitty Crowther
Ilustrace	Kitty Crowther
Překlad	Tereza Horváthová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Baobab, 2013
ISBN	978-80-87060-67-4 (váz.)

3.1.2 O autorce

Kitty Crowther je belgická autorka a ilustrátorka knih pro děti. Narodila se švédské matce a anglickému otci v roce 1970 v Bruselu. Po vystudování Arts Plastiques v Bruselu začala ilustrovat a psát knížky určené dětem. Za svou tvorbu získala již několik

ocenění, je nositelkou nejvýznamnější ceny za dětskou literaturu ALMA (cena Astrid Lindgrenové). Přitahují ji obrazy, znaky a skrytý význam věcí, což je částečně dáno skutečností, že špatně slyší. Její texty a ilustrace jsou poetické a jemné, přestože se dotýkají složitých a citlivých témat.

3.1.3 O knize

Návštěva malé smrti otevírá dětem velmi jemně složitě téma konce života a smrti. Malá smrt je, jak si ji většinou lidé představují, do černé oděná osůbka s kosou. Tiše chodí od dveří ke dveřím k lidem, kteří umírají, vezme je za ruku a odvede je do království mrtvých. Pořád je to stejné – slzy, chlad, strach. Vše se změní v okamžiku, kdy si malá smrt přijde pro Evelínu. Holčička smrt vítá s úsměvem a nebojí se, ukáže jí a naučí ji spoustu věcí. Vzniklé přátelství má silnou moc.

Text je stručný a jednoduchý, avšak hluboký a výstižný. Podtrhují ho jemné autorčiny ilustrace vytvořené pastelkami.

3.2 Kitty Crowther – *Skříp, škráb, píp a žbluňk!*

3.2.1 Základní údaje

Název	Skříp, škráb, píp a žbluňk!
Autor	Kitty Crowther
Ilustrace	Kitty Crowther
Překlad	Tereza Horváthová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Baobab, 2012
ISBN	978-80-87060-66-7 (váz.)

3.2.2 O knize

Něžný příběh o nočním strachu nás zavádí do žabího světa. Jak se blíží čas jít spát, dostává malý žabák Jeroným strach ze tmy a samoty. Jeroným se připraví, tatínek mu

přečte pohádku, s maminkou se pomazlí a dostane pusku na dobrou noc. Jakmile se však Jeroným ocitne sám, začne se bát. Sám v posteli, v pokoji i sám na celém světě. A najednou se pod postýlkou ozve skříp, škráb, píp a žbluňk... Jeroným si představuje příšeru, která tyto zvuky asi vydává. Zvuky ho natolik sužují, že jde vzbudit rodiče. Tatínek Jeronýma uloží zpět do postýlky. Strašidelné zvuky jsou tu stále a tak Jeroným nakonec usne v posteli u rodičů. Nyní ale nemůže usnout tatínek a rozhodne se jít spát do Jeronýmova pokoje. Usne a najednou ho probudí skříp, škráb, píp a žbluňk! Dojde pro Jeronýma a společně se vydávají ven zvuky prozkoumat. Strašidelné zvuky se mění na krásy noční přírody.

3.3 Hervé Tullet – *Knížka*

3.3.1 Základní údaje

Název	Knížka
Autor	Hervé Tullet
Ilustrace	Hervé Tullet
Překlad	Simona Filová, Robin Král
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Portál, 2011
ISBN	978-80-7367-838-8 (váz.)

3.3.2 O autorovi

Hervé Tullet se narodil v roce 1958 v Avranches (Francie). Je ilustrátorem a autorem knížek pro děti. Studoval ilustraci a vizuální komunikaci, několik let pracoval v reklamě. Od roku 1990 kreslí do novin a časopisů a od roku 1994 tvoří dětské knihy. Jeho díla rozvíjí dětskou kreativitu a jsou určena i nejmenším dětem. Za svou tvorbu získal již mnoho ocenění. Jeho knihy jsou přeloženy do více než dvaceti jazyků.

3.3.3 O knize

Knížka není jen obyčejná knížka, ale je to kniha kouzelná, která naučí kouzlit každého čtenáře. *Knížka* na každé stránce čtenáři řekne, co s ní má udělat. A poslechne-li ji, nebude se stačit divit. Čtenář ťuká, hladí, třepe, naklání, fouká, tleská a kouzlí. Z jednoho žlutého puntíku vzniká velké barevné puntíkaté dobrodružství, které je možno kdykoli zopakovat. Jednoduchá kouzla rozvíjí pozornost, orientaci na ploše, číselné představy a zrakové vnímání předškolních dětí. Okouzlen bude malý i velký čtenář.

Knížka získala ve Francii přes deset ocenění a další v zahraničí. Byla přeložena do 25 jazyků a stala se předlohou interaktivní hry.

3.4 Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – *Hněv... a co s ním?*

3.4.1 Základní údaje

Název	Hněv... a co s ním?
Autor	Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée
Ilustrace	Frédéric Mansot
Překlad	Pavla Le Roch, Simona Filová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Portál, 2013
ISBN	978-80-262-0475-6 (váz.)

3.4.2 O autorce

Catherine Dolto je dětská lékařka, haptopsychoterapeutka a spisovatelka narozená ve Francii v roce 1946. Ve své lékařské praxi se specializuje na práci s nastávajícími rodiči během těhotenství a prvního roku života dítěte. Věnuje se knihám o zdraví dítěte a spolu s vydavatelkou Colline Faure-Poirée také knihám pro děti a mládež, které se dotýkají témat z běžného života.

3.4.3 O knize

Kniha dětem vysvětluje, že každý se někdy rozzlobí, že hněv je přirozený, nepříjemný a když přijdeme na to, co ho způsobilo, zase odejde. Knížka je určená ke čtení s dospělým a dává mnoho námětů pro diskuzi. Pomáhá emoci pojmenovat, ukazuje cestu, jak si s hněvem poradit a také to, že je důležité o svých pocitech mluvit.

Jednoduchý text popisuje, jak to vypadá, když se dítě rozzlobí a jak ho vidí jeho blízcí kolem. Uznává, že hněv, vztek a zlost nám dávají pěkně zabrat a není to nic příjemného, ale pomáhají nám lépe se poznat a růst.

3.5 Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – *Stydlivost... a co s ní?*

3.5.1 Základní údaje

Název	Stydlivost... a co s ní?
Autor	Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée
Ilustrace	Frédéric Mansot
Překlad	Pavla Le Roch, Simona Filová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Portál, 2013
ISBN	978-80-262-0476-3 (váz.)

3.5.2 O knize

Kniha ze stejné řady jako *Hněv... a co s ním?*, tentokrát o stydlivosti je taktéž určena ke společnému čtení s dospělým. Jsou představeny a popsány komplikované situace, které prožívá stydlivé dítě, role dospělého a také cesta, jak stydlivost překonat. Vyznat se ve svých emocích a umět je pojmenovat, ale především nebát se o nich mluvit, k tomu všemu může čtení této knihy a následná diskuze pomoci.

Z této řady byla dále přeložena kniha *Žárlivost... a co s ní ?*

3.6 Eric Battut – *Vajíčko, vajíčko, vajíčko!*

3.6.1 Základní údaje

Název	Vajíčko, vajíčko, vajíčko!
Autor	Eric Battut
Ilustrace	Eric Battut
Překlad	Mirka Mutinská
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Thovt, 2005
ISBN	80-903653-4-5 (váz.)

3.6.2 O autorovi

Eric Battut se narodil v roce 1968 ve Francii. Přesto, že se vždy věnoval výtvarnému umění, studoval nejdříve ekonomii a právo a až poté výtvarnou školu v Lyonu. Od roku 1996 ilustruje a píše knihy pro děti, za které získal již několik ocenění. Je také ilustrátorem klasických pohádek (Charles Perrault) a rád pracuje s akrylovými barvami.

3.6.3 O knize

V hnízdě jsou tři vajíčka. Jedno černé, jedno bílé a jedno kropenaté. Bílé a černé ptáče se vylíhnou a kropenaté vajíčko se jim vůbec nezamlouvá. Jenže když se ho snaží vyhodit z hnízda, vypadnou s ním a všichni tři spadnou do rybníka. Kropenaté vajíčko vystrčí peříčka ocásku, nožičky a křídylka a obě ptáčata zachrání ve vodě, na souši i ve vzduchu a stane se hrdinou. Ptáčata si uvědomí, že udělala chybu a chtěla by vidět, kdo se v kropenatém vajíčku ukrývá. Nakonec vše dobře dopadne a celá ptačí rodinka je zpět v hnízdě.

Jednoduché, čisté ilustrace jsou laděné do tmavších barev (tmavě modrá, černá, hnědá) a doplňují dramatickost příběhu. Kniha je vícejazyčná a obsahuje text v češtině, angličtině, němčině, francouzštině a ruštině. Kniha se dotýká tématu odlišnosti, tolerance a vztahů mezi sourozenci.

3.7 Bruno Heitz – *Lojzička krtčí babička: Šupito presto*

3.7.1 Základní údaje

Název	Lojzička krtčí babička: Šupito presto
Autor	Bruno Heitz
Ilustrace	Bruno Heitz
Překlad	Richard Podaný
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Albatros, 2012
ISBN	978-80-00-02891-0 (váz.)

3.7.2 O autorovi

Bruno Heitz je francouzský autor a ilustrátor, narozený v roce 1957. V 18 letech se na kole vydal ze severu Francie do Itálie, kde se chtěl usadit. Po 700 kilometrech se však zastavil a usadil v jižní Francii, do Itálie nedojel. Jižní Francie i samotné cestování se objevují v jeho knížkách. Píše a ilustruje knihy pro děti a mládež, věnuje se komiksu, vytváří rytiny, pracuje se dřevem. V jeho díle se často objevuje motiv venkova, vlka i dalších zvířat.

3.7.3 O knize

Dětská komiksová kniha vypráví dobrodružství krtčice Lojzičky, která se vydává na dalekou cestu.

Lojzička je krtčí babička a chce se znovu shledat se svým přítelem Ferdinandem. Ten odjel do Camargue a nedal o sobě žádné zprávy. Lojzička se za ním rozhodne vydat originální cestou, poštou v balíku. Lojzička má vše do detailu promyšlené. S uskutečněním plánu krtčici pomáhají přátelé, králíci a ropušák. Zatímco se Lojzička vidí již v letadle, je její balík vytříděn a vyhozen, přičemž si rozbije své brýle a nic tak nevidí. Domnívajíc se, že je již v Camargue, vystoupí a po dalším dobrodružství se setká i s Ferdinandem. Přesvědčena, že je v jižní Francii, se za doprovodu Ferdinanda vrací domů.

Tento milý, dobrodružný příběh je plný překvapení a humoru.

3.8 Bruno Heitz – *Lojzička krtčí babička: Expresní sardinka*

3.8.1 Základní údaje

Název	Lojzička krtčí babička: Expresní sardinka
Autor	Bruno Heitz
Ilustrace	Bruno Heitz
Překlad	Richard Podaný
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Albatros, 2012
ISBN	978-80-00-03036-4 (váz.)

3.8.2 O knize

V tomto komiksovém příběhu se znovu setkáváme s krtčí babičkou Lojzičkou. Tentokrát nás zavede za uměním.

Lojzička, králíci, ropušák i ostatní zvířátka jdou na vernisáž výstavy veverčáka Kašpara. Kašpar tvoří sochy se všeho zajímavého, co najde na skládce, nad kterou bydlí. Lojzičce se nejdříve moc nechce, ale nakonec se nechá přemluvit. Společenské dění ji však unavuje a rozhodne se pro odpočinek v jednom z Kašparových uměleckých děl. Z klidné návštěvy výstavy se stane napínavé a trochu nebezpečné dobrodružství v okamžiku, kdy sardinku, ve které Lojzička odpočívá, odnese racek. V polospánku létá nad městem a když přesedlá na poštovního holuba, unikne před spáry kočky a dostane se až k bobrovi, je příběh náležitě zamotaný. Bobr je však Kašparův známý a vše dobře dopadne.

3.9 Sylvie Bézuel – *Zvířátka: obrázková encyklopedie Larousse*

3.9.1 Základní údaje

Název	Zvířátka: obrázková encyklopedie Larousse
Autor	Sylvie Bézuel
Ilustrace	Dankerleroux
Překlad	Barbora Lyčková
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Knižní klub, 2014
ISBN	978-80-242-4434-1 (váz.)

3.9.2 O autorce

Sylvie Bézuel je francouzská autorka, novinářka a cestovatelka. Specializuje se na svět zvířat, který je od dětství její velkou vášní. Na cestě za poznáním procestovala nejrůznější kouty světa. Je autorkou řady dětských encyklopedií, atlasů a dalších naučných knih. Píše do časopisů o fauně a flóře pro děti a mládež i pro dospělé. Vytváří také další naučné materiály jako jsou např. plakáty, brožurky nebo hry.

3.9.3 O knize

Dětská encyklopedie z nakladatelství Larousse je od první až do poslední strany včetně desek plná veselých a pestrých obrázků zvířátek z celého světa. Stručné popisky představují dětem nejen jak se jednotlivá zvířata jmenují, ale také jaké vydávají zvuky, kde a jak žijí, jaká obydlí si stavějí, co jedí, co jim roste na hlavě a na těle, jak se pohybují, jak si vyznávají lásku nebo jak se starají o svá mláďata. Téměř na každé dvojstraně je jedno či dvě zábavná otevírací okénka s dalšími informacemi. Kniha dětem nabízí velmi bohatou a pestrou slovní zásobu z nejrůznějších oblastí zvířecího světa, který je tolik přitahuje.

3.10 Catel Muller, Claire Bouilhac, Judith Peignen – *Bezva Bára: malá uličnice*

3.10.1 Základní údaje

Název	Bezva Bára: malá uličnice
Autor	Catel Muller, Claire Bouilhac, Judith Peignen
Ilustrace	Catel
Překlad	Dana Melanová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Albatros, 2013
ISBN	978-80-00-03089-0 (váz.)

3.10.2 O autorkách

Catel Muller se narodila v roce 1964 ve Štrasburku. Publikuje pod pseudonymem Catel a je jednou z mála žen komiksového světa. Vystudovala uměleckou školu a do povědomí veřejnosti vstoupila nejprve jako ilustrátorka dětských knih, následně se začala věnovat komiksu pro děti i dospělé. Za své dílo získala již několik ocenění. Žije a tvoří v Paříži.

Claire Bouilhac, narozená ve Francii v roce 1970, je komiksová kreslířka, tvoří také pro časopisy. S Catel je pojí spolupráce na více titulech.

Judith Peignen byla po dlouhou dobu šéfredaktorkou dětského časopisu, nyní je autorkou a vydavatelkou komiksů.

3.10.3 O knize

Komiksovou knihu tvoří 23 dvoustránkových uzavřených příběhů, které je tak možné číst i odděleně. Bára je správná holka a nikdy neopouští svého věrného přítele, korpulentního poníka Pimpona. Tato nerozlučná uličnická dvojka zažívá nejrůznější dobrodružství a lumpárny. Příběhy se odehrávají doma, ve škole i během prázdnin a vystupují v nich také Bářini rodiče a kamarádi. Bára je takový „veselý diblík“, je

zvědavá, vynalézavá, mazaná a vždy má spoustu dobrých nápadů. Je malou rebelkou, která vždy musí mít poslední slovo a rychle si získá čtenáře na svou stranu.

Kniha je adresována dívkám od pěti let, sama hlavní hrdinka je však již školou povinná, v úvodním příběhu si můžeme všimnout, že chodí do 1. třídy. Zaujmout tak může i starší děti.

3.11 Pierre Bailly, Céline Fraipont – *Prcek Chlupino: žravá mořská panna*

3.11.1 Základní údaje

Název	Prcek Chlupino: žravá mořská panna
Autor	Pierre Bailly, Céline Fraipont
Ilustrace	Pierre Bailly, Céline Fraipont
Překlad	Hana Zahradníčková
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Mot komiks, 2010
ISBN	80-86661-26-1 (váz.)

3.11.2 O autorech

Pierre Bailly je belgický výtvarník, který se narodil v roce 1970 v Alžíru. Brzy odjel do Belgie, kde v Bruselu vystudoval tvorbu komiksu. Zaměřuje se především na nejmenší čtenáře. Společně se svou partnerkou Céline Fraipont vytvořili postavičku prcka Chlupina.

Céline Fraipont se narodila v Bruselu v roce 1974 a původně je květinářka. Po scénaristických pokusech si našla cestu ke komiksu a rozhodla se vytvořit němý komiks pro nejmenší děti. Její představy a nápady ztvárnil právě Pierre Bailly.

3.11.3 O knize

Prcek Chlupino je komiks beze slov, který je určen nejmenším dětem.

Po vydatné snídani a rozloučení se s maminkou Chlupino odchází do školy. Zvesela si vykračuje, když najednou přijdou velké šedé mraky a prší a prší, až se chodník promění v obrovské moře. Chlupino se pomaličku snáší do hloubky, kde se setkává s mořskou pannou, která ho záhy spolkně. V jejích útrobách se spřátelí s červíkem, chobotničkou i se zpočátku bručounským kapitánem. Přes dobrodružství, jenž společně prožívají se Chlupinovi zasteskne pro mamimce. Mořská panna mezitím spolkně vše, co plave okolo, až má břicho plné k prasnutí. Najednou všechno vyvrhne zpátky do vody a Chlupino je vysvobozen. Rozloučí se s přáteli, vyplave na hladinu a vydá se rychle domů. Jeho velké dobrodružství mu bude připomínat dárek od kapitána.

Prcek Chlupino je milým a legračním komiksem, rozvíjejícím dětskou imaginaci.

3.12 Antoon Krings – *Motýl Matěj*

3.12.1 Základní údaje

Název	Motýl Matěj
Autor	Antoon Krings
Ilustrace	Antoon Krings
Překlad	Michal Pacvoň
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Nezbedná žirafa, 2010
ISBN	978-80-904572-5-6 (váz.)

3.12.2 O autorovi

Antoon Krings je francouzský autor a ilustrátor, narozený v roce 1962 v severní Francii. Má francouzské, belgické a dánské kořeny. Na začátku své kariéry navrhoval malby na látky pro módní dům návrháře Emmanuela Ungara. Následně se vydal na dráhu spisovatele a ilustrátora dětských knih. Za svou práci získal významná ocenění. Z některých jeho knih vznikly animované filmy.

3.12.3 O knize

Kniha pochází z řady Podivuhodná zahrada, která je z jeho tvorby nejznámější a nejrozsáhlejší. V roce 2014 oslavila 20 let a neustále se rozrůstá, počet titulů této řady se blíží šedesátce. Každý titul je věnován jednomu z obyvatelů této zahrady.

Motýl Matěj je jedním z „prvních obyvatel“ Podivuhodné zahrady. Je červený, má barevná křídla, modrý sosáček a slaměný klobouk. Matěj má moc rád květiny, tráví s nimi většinu času a létá od jedné ke druhé. Jednoho rána ale všechny květiny spí a nechtějí se otevřít. V příběhu vystupuje také beruška Bětuška, která Matějovi pomůže záhadu odhalit. Za vším stála, můra, která hrála na trubku. Květiny celou noc protancovaly a ráno byly unavené. Protancovat celou noc si vyzkoušela i beruška Bětuška.

Z Podivuhodné zahrady dále vyšel *Čmelda Čenda, Včelka Věrka* (česko – francouzská a česko – anglická verze) a *Beruška Bětuška* (česko – francouzská a česko – anglická verze).

3.13 Sophie Curtil – *Pár hřebíčků a nic víc*

3.13.1 Základní údaje

Název	Pár hřebíčků a nic víc
Autor	Sophie Curtil
Ilustrace	Sophie Curtil
Překlad	Dely Serrano
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Meander, 2013
ISBN	978-80-87596-34-0 (brož.)

3.13.2 O autorce

Sophie Curtil je francouzská malířka a grafička narozená v Paříži v roce 1949. Od útlého dětství se věnovala umění. Studovala v Paříži a v Praze, podílela se na založení a vedení dílen pro děti v centru Pompidou a v Národním muzeu moderního umění, je autorkou

několika knih o výtvarném umění určených dětem a dotykových knížek pro slabozraké a nevidomé děti. Některá díla vytvořila společně se svým manželem, českých sochařem a malířem Milošem Cvachem.

3.13.3 O knize

Pár hřebíčků a nic víc je poetickou hrou představivosti. Obrazová kniha je určena dětem, ale i každému hravému čtenáři. Pár hřebíčků a barevný prach (zelený, hnědý, modrý, béžový, žlutý, rudý a světle mordý) si pohrávají s jeho nekonečnou představivostí. Rozsypané hřebíčky a rozstříkované barvy se tak rázem promění v hejno mrštných rybek, kýchajícího ježka, mušličky na dně moře, louku žlutých narcisů, poletující rej vloček a mnoho dalšího. Ke každému kratičkému básnickému textu patří tři ilustrace. Poslední verš nás vrací zpět na začátek. Obálku vytvořil Katsumi Komagata, japonský umělec.

3.14 Françoise Robert – *Toníček / Toinou*

3.14.1 Základní údaje

Název	Toníček / Toinou
Autor	Françoise Robert
Ilustrace	Dita Vopřadová
Překlad	Ivana Tomková
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Nezbedná žirafa, 2012
ISBN	978-80-904572-6-3 (váz.)

3.14.2 O autorce

Françoise Robert je francouzská umělkyně, věnuje se literatuře, divadlu a filmu. Začala psát již jako velmi mladá. Více než deset let pracovala jako dětská psychologka v nemocnici v Paříži, kde mimo jiné pomáhala dětem vydávat jejich časopis.

3.14.3 O knize

Jednou večer si malý, zvědavý Toníček stoupl na okraj vany a chtěl se vyšplhat na trubky. Ty se utrhy a všude stříkala voda. Když to viděla maminka, zakřičela. Toníček se bál a vylezl oknem ven. Maminka se také bála a vylezla za ním. Oba se ocitli na střeše domu a dobrodružství mohlo začít. Po prvotním strachu se po okapu vydávají na cestu, na níž nahlíží do oken různým lidem, vidí je v různých situacích, ve kterých je možné se poznat. Když jedním z oken projdou zpátky a vrátí se domů, vstoupí do příběhu originálně i tatínek.

Text knihy je dvojjazyčný, česko – francouzský.

3.15 Marjane Satrapi – *Ajdar*

3.15.1 Základní údaje

Název	Ajdar
Autor	Marjane Satrapi
Ilustrace	Marjane Satrapi
Překlad	Petra Diestlerová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Mladá fronta, 2008
ISBN	978-80-204-1864-7 (váz.)

3.15.2 O autorce

Marjane Satrapi je francouzská autorka a kreslířka komiksů, malířka a realizátorka kreslených filmů íránského původu, narozená v roce 1969 v Íránu. Studovala v Rakousku, Íránu a Francii. Za své komiksy a jejich filmové zpracování získala mnoho ocenění. Její první komiks Persepolis ji proslavil takřka přes noc. Kromě svého mateřského jazyka a francouzštiny, ovládá také angličtinu, němčinu, italštinu a švédštinu.

3.15.3 O knize

Holčička Matylda je ze země plné barev, která je jednou z nejkrásnějších na světě. Všichni zde spokojeně žijí pod ochranou moudrého a laskavého krále. Jednoho dne přijde zemětřesení a nic není jako dřív. Nic až na Matyldu. Ta při zemětřesení skákala přes švihadlo a protože byla zrovna mezi nebem a zemí, zůstala sama sebou a nezměnila se. Vše ostatní, lidé i zvířata, je popletené. Od krále se Matylda dozví, že jedině ona může vše zachránit. Musí se ale vypravit do nitra Země, kde sídlí drak Ajdar, který zemětřesení způsobil. Statečná Matylda se vydává zjistit, co se stalo. Cestou pomůže několika prapodivným postavám až dojde k Ajdarovi. Dovídá se, že Ajdar trpí bolestí zad, kterou způsobili lidé vrtáním hlubokých jam. Vynalézavá Matylda Ajdarovi pomůže a na Zemi zavládne znovu řád.

Tento příběh o respektu k přírodě nám připomíná, že jsme na Zemi pouze hosté a měli bychom o ni pečovat.

3.16 Mymi Doinet – *Pojďte s námi za králíčky*

3.16.1 Základní údaje

Název	Pojďte s námi za králíčky
Autor	Mymi Doinet
Ilustrace	Nanou
Překlad	Hana Holubkovová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Albatros, 2004
ISBN	80-00-01442-4 (váz.)

3.16.2 O autorce

Mymi Doinet je francouzská autorka knížek pro děti. Píše především tituly pro první čtení plné zvířecích postav a romány. Ve školách a knihovnách organizuje čtenářské dílny a dílny kolem říkanek nebo jazykových her pro děti. Získala několik literárních cen, žije a píše v Paříži.

3.16.3 O knize

Kniha obsahuje čtyři různé příběhy králíčků, kteří nejsou úplně jako ostatní. Příběhy pomáhají dětem, aby se lépe poznaly a dokázaly tyto malé rozdíly překonat, což nemusí být vždy snadné.

Venda je šikovný králíček, na blízko ani na dálku ale moc dobře nevidí, vše je rozmazané. Pan doktor mu předepíše brýle. I když je Venda rád, že s brýlemi dobře vidí, má strach, co na to kamarádi ve škole. Vše nakonec dobře dopadne a z brýlí se stane Vendova přednost.

Králíček Míša je roztomilý, ale zakulatil se a už nezapne knoflík u kalhot. Před kamarády se stydí a je mu do breku. Když vymění hromadu sladkostí za zeleninu, znovu si s radostí hraje s kamarády.

I věčný králíčí lenoch Zdenda pozná, že je lepší něco dělat, než jen zůstat v posteli.

Králík Ríša se pro změnu stydí hrát si s míčem. V ničem si nevěří, ve škole se neodváží zvednout packu. Když jednou v zimě spadne Emilka do závěje, sebere rychle odvahu a běží ji zachránit. Z velkého stydlína byl rázem hrdina.

3.17 Matthieu de Laubier a kol. – *Gaston, chlapeček, který se pořád ptal*

3.17.1 Základní údaje

Název	Gaston, chlapeček, který se pořád ptal
Autor	Matthieu de Laubier a kol.
Ilustrace	Catherine Proteaux
Překlad	Tomáš Duběda
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Knižní klub, 2008
ISBN	978-80-242-2052-9 (váz.)

3.17.2 O autorovi

Kniha je dílem celého kolektivu autorů. Biografie Matthieu de Laubiera nenalezena.

3.17.3 O knize

Kniha encyklopedického charakteru pro všechny děti a rodiče, kteří se ptají *Proč?* Gaston je chlapeček, který, jak už název knihy napovídá, se pořád ptá. Přemýšlí o fungování světa a jeho smyslu. 12 základních otázek (Proč nejsme všichni stejní?, Proč si lidé ubližují?, Kde jsem byl, než jsem se narodil?, Proč nemůžu dělat jen to, co chci?, Proč máme strach?, Jak vznikl svět?, To je nespravedlivé!, Proč chodíme do školy?, Proč někteří lidé nemají kde bydlet?, Proč jsou na světě zlí lidé?, Můj tatínek!, Co je to smrt?) je rozpracováno na 7 dvoustranách s podotázkami. Na jedné straně je obrázek s krátkým dialogem komiksového typu mezi Gastonem a člověkem z jeho okolí (maminka, tatínek, babička, paní učitelka...) a na protější straně je celostránková ilustrace s myšlenkou k tématu. Na konci knihy jsou stránky určené rodičům nabízející náměty k přemýšlení a k diskuzi.

3.18 Blexbolex – *Romance*

3.18.1 Základní údaje

Název	Romance
Autor	Blexbolex
Ilustrace	Blexbolex
Překlad	Tereza Horváthová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Baobab, 2013
ISBN	978-80-87060-76-6 (váz.)

3.18.2 O autorovi

Blexbolex, vlastním jménem Bernard Granger, je francouzský ilustrátor a autor komiksů, narozený v roce 1966 v severní Francii. Začal studovat malířství, aby později objevil a vystudoval serigrafii (umělecký sítotisk). Publikuje knihy v sítotisku a ilustruje knihy pro děti. Získal řadu ocenění a žije v Německu.

3.18.3 O knize

Romance je napínavý příběh, na jehož začátku je škola, dům a cesta, která je spojuje. Tato cesta se opakuje a s každým opakováním se dění rozšiřuje. Pozorujeme a všímáme si nových věcí a detailů a cesta je čím dál tím delší a složitější. Objevují se nové postavy a souvislosti. Z neznámého muže se stává hrdina, který přemůže čarodějnici a vysvobodí unesenou královnu. Ilustrace se vracejí a rozvíjejí se a stejně tak se rozvíjí čtenářova fantazie. Nekonečné množství obrazů otevírá dveře snění. Krátký příběh brzy naroste do obrovských rozměrů, ale ať se stane po cestě cokoli, je na jejím konci dům. Jedná se o poutavou formu příběhu s nevšedními ilustracemi pro neobyčejný zážitek.

3.19 Charles Perrault – *Kocour v botách*

3.19.1 Základní údaje

Název	Kocour v botách
Autor	Charles Perrault
Ilustrace	Luděk Maňásek
Překlad a úprava	Vratislav Šťovíček
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Aventinum, 2000
ISBN	80-7151-140-4 (váz.)

3.19.2 O autorovi

Francouzský spisovatel Charles Perrault se narodil a zemřel v Paříži (1628-1703). Byl členem francouzské akademie. Proslavily ho jeho *Pohádky matky husy* z roku 1697, které zavedly literární žánr pohádek. Sebral a sepsal pohádky Oslí kůže, Paleček, Popelka, Červená Karkulka, Modrovus, Šípková Růženka, Kocour v botách...

3.19.3 O knize

Kniha, kterou není třeba představovat je starou klasikou v novém kabátě. Patří mezi díla, která jsou stále nově a nově překládána a upravována, tentokrát pro edici malých pohádek velkých klasiků.

Příběh chudého mlynářského syna a jeho chytrého kocoura, který připomíná, že důvtip a dovednost jsou lepšími pomocníky než bohatství a majetek, je prověřen staletími, během nichž se stal nesmrtelným.

3.20 Jean de Brunhoff – *Příběh malého slona Babara*

3.20.1 Základní údaje

Název	Příběh malého slona Babara
Autor	Jean de Brunhoff
Ilustrace	Jean de Brunhoff
Překlad	Drahlava Janderová
Údaje o vydání	1. vydání
Nakladatelské údaje	Praha: Baobab, 2011
ISBN	978-80-87060-36-0 (váz.)

3.20.2 O autorovi

Francouzský autor a ilustrátor Jean de Brunhoff (1899 – 1937) se celosvětově proslavil postavou slona Babara, kterého stvořil. Když slyšel svou ženu vyprávět jejich synům příběh o malém slonovi utíkajícím před lovci do města, zrodil se nápad vytvořit hrdinu, kterého budou děti milovat. Po jeho smrti převzal dílo nejstarší syn Laurent a pokračuje v něm dodnes. Babar se dočkal mnoha děl i filmových zpracování a je klenotem francouzské literatury pro děti.

3.20.3 O knize

První díl řady o Babarovi se odehrává v dalekém lese, kde se malý slon narodil. Jednoho dne zlý lovec zastřelí jeho maminku a osiřelý Babar utíká. Doběhne až do velkého města, které mu učaruje. Objeví auta, autobusy, krásně oblečené lidi. Chtěl by se jim podobat. Potkává se se starou paní, stanou se přáteli a ona ho naučí správnému chování. Babar ale není úplně šťastný, stýská se mu po domově. Když přijdou do města jeho bratranec Artur a sestřenice Celestýna, vrátí se s nimi do své rodné země. Jelikož se toho od lidí hodně naučil, je po návratu ostatními slony vybrán za nového krále a ožení se s Celestýnou. Na konci příběhu král s královnou odlétají ve žlutém balónu na svatební cestu.

ZÁVĚR

Dětská literatura má svá specifika, své věkově vyhraněné publikum, typické žánry, specializované autory, ilustrátory, nakladatelství a časopisy. Kniha hraje ve vývoji dítěte velmi důležitou roli. Zcela přirozeně otevírá cestu do světa fantazie a poznání. Probouzí v dítěti touhu a potřebu naučit se číst a psát.

Současná frankofonní literární tvorba určená dětem i její české překlady svědčí o tom, že je dětská literatura bohatá, rozmanitá a tvořivá. Ve výběru dětských francouzsky psaných knih přeložených do češtiny, který tato práce nabízí, se zrcadlí význam těchto vydavatelských počínů.

Dětem předškolního věku je nabízen široký výběr témat, žánrů a stylů. Své místo a oblibu si zachovala díla, která můžeme zařadit mezi klenoty dětské frankofonní literatury i neustále vznikající díla nová, která se k nim přidávají. Stejně tak přicházejí nové metody a způsoby práce s literárním dílem; příkladem je japonské obrázkové divadlo kamishibai.

Představení výběru dětských frankofonních titulů vydaných v češtině je pozvánkou nejen pro učitele a učitelky mateřských škol, ale i pro rodiče a všechny čtenáře k nahlédnutí do nových knih, k seznámení se s novými hrdiny, k novým zážitkům.

Literární výtvořiny překračují hranice jednotlivého národa i jazyka prostřednictvím překladů či interpretací a přicházejí tak k novým čtenářům. Multikulturní bohatost a rozmanitost přispívá ke vzájemnému poznávání, k toleranci, respektu a otevřenosti světu.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

BAILLY, Pierre, FRAIPONT, Céline. *Prcek Chlupino. Žravá mořská panna*. 1. české vyd. Praha: Mot komiks, c2010. Mini-Mot. ISBN 80-86661-26-1.

BATTUT, Éric. *Vajíčko, vajíčko, vajíčko!* Praha: Thovt, c2005. ISBN 80-903653-4-5.

BÉZUEL, Sylvie. *Zvířátka: obrázková encyklopedie Larousse*. Vyd. 1. Praha: Knižní klub, 2014. ISBN 978-80-242-4434-1.

Blexbolex. *Romance*. Praha: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-76-6.

BRUNHOFF, Jean de. *Příběh malého slona Babara*. Praha: Baobab, 2011. ISBN 978-80-87060-36-0.

CROWTHER, Kitty. *Návštěva malé smrti*. 1. vyd. Praha: Baobab, 2013. ISBN 978-80-87060-67-4.

CROWTHER, Kitty. *Skříp, škráb, píp a žbluňk*. 1. vyd. Praha: Baobab, 2012. ISBN 978-80-87060-66-7.

CURTIL, Sophie. *Pár hřebíčků a nic víc*. 1. vyd. Praha: Meander, 2013. ISBN 978-80-87596-34-0.

DOINET, Mymi. *Pojďte s námi za králíčky*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2004. ISBN 80-00-01442-4.

DOLTO-TOLITCH, Catherine - FAURE-POIRÉE, Colline. *Hněv... a co s ním?* Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0475-6.

DOLTO-TOLITCH, Catherine, FAURE-POIRÉE, Colline. *Stydlivost... a co s ní?* Vyd. 1. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0476-3.

HEITZ, Bruno. *Lojzička krtčí babička: Šupito presto*. 1. vyd. V Praze: Albatros, 2012. ISBN 978-80-00-02891-0.

HEITZ, Bruno. *Lojzička krtčí babička: Expresní sardinka*. 1. vyd. V Praze: Albatros, 2012. ISBN 978-80-00-03036-4.

JANÁČKOVÁ, Blanka. *Světová literatura pro děti a mládež s texty k interpretaci*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem, 2008. ISBN 978-80-7414-050-1.

KRINGS, Antoon. *Motýl Matěj*. [Praha]: Nezbedná žirafa, 2010. ISBN 978-80-904572-5-6.

LAUBIER, Matthieu de. *Gaston, chlapec, který se pořád ptal*. Vyd. 1. V Praze: Knižní klub, 2008. ISBN 978-80-242-2052-9.

Literatura pro děti a mládež na začátku tisíciletí: kontexty, problémy, trendy. Praha: Obec spisovatelů, 2009. ISBN 978-80-904218-3-7.

MONTELLE, Édith. *La boîte magique: le théâtre d'images ou kamishibai – histoire, utilisation, perspectives*. Strasbourg: Callicéphale éditions, 2014. ISBN 978-23696-30203.

MULLER, Cathy, BOUILHAC a Claire PEIGNEN, Judith. *Bezva Bára: malá uličnice*. 1. vyd. Praha: Albatros, 2013. ISBN 978-80-00-03089-0.

PERRAULT, Charles. *Kocour v botách*. Vyd. 1. Praha: Aventinum, 2000. Malé pohádky velkých klasiků. ISBN 80-7151-140-4.

PETERKA, Josef. *Teorie literatury pro učitele*. 3. vyd. Jíloviště: Mercury Music & Entertainment, 2007. ISBN 978-80-239-9284-7.

ROBERT, Françoise. *Toníček*. [Praha]: Nezbedná žirafa, 2012. ISBN 978-80-904572-6-3.

SATRAPI, Marjane. *Ajdar*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 2008. ISBN 978-80-204-1864-7.

TOMAN, Jaroslav. *Vybrané kapitoly z teorie dětské literatury*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 1992. ISBN 80-7040-055-2.

TULLET, Hervé. *Knížka*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-7367-838-8.

Internetové zdroje:

<http://jeunesse.casterman.com/> [2015-03-21]

<http://lestroisourses.com/artiste/4-sophie-curtill> [2015-03-21]

<http://mymidoinet.blogspot.fr/> [2015-03-21]

<http://sylvie.bezuel.free.fr/> [2015-03-21]

<http://www.bd.gallimard.fr/> [2015-03-21]

<http://www.catel-m.com/Site-officiel-de-Catel> [2015-03-21]

<http://www.didier-jeunesse.com/> [2015-03-21]

<http://www.gallimard-jeunesse.fr/> [2015-03-21]

<http://www.herve-tullet.com/fr/accueil.html> [2015-03-21]

<http://www.petitpoilu.com/home.php> [2015-03-21]

<http://www.ricochet-jeunes.org/> [2015-03-21]

<http://www.thierrychapeau.com/> [2015-03-21]

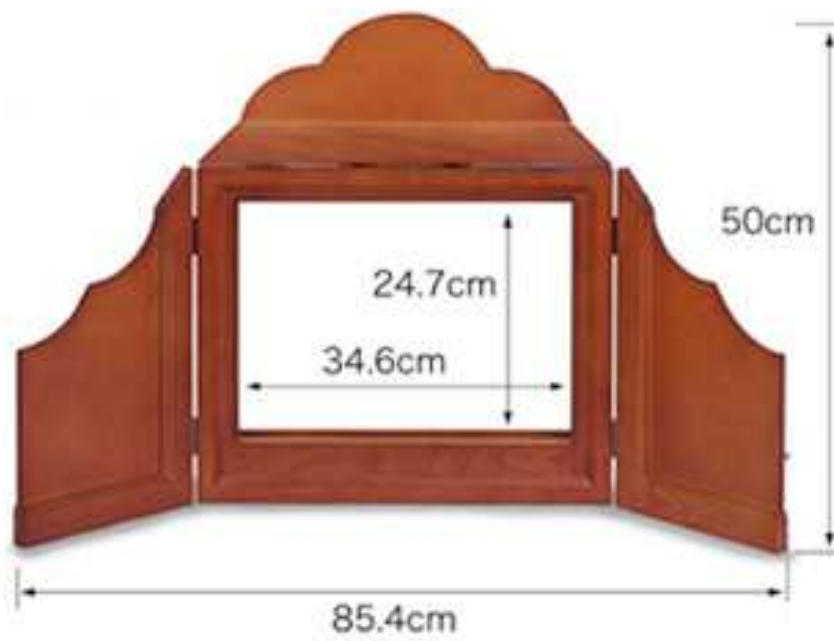
SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: butaï

Příloha č. 2: obálky a ukázky z knih

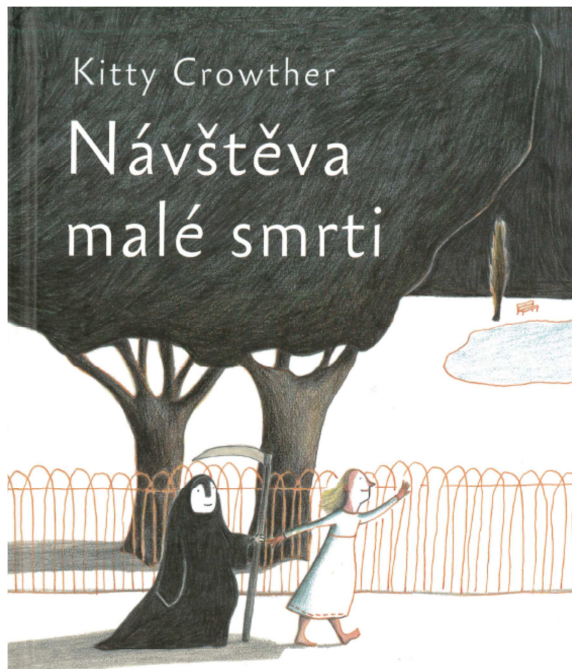
PŘÍLOHY

Příloha č.1: butař

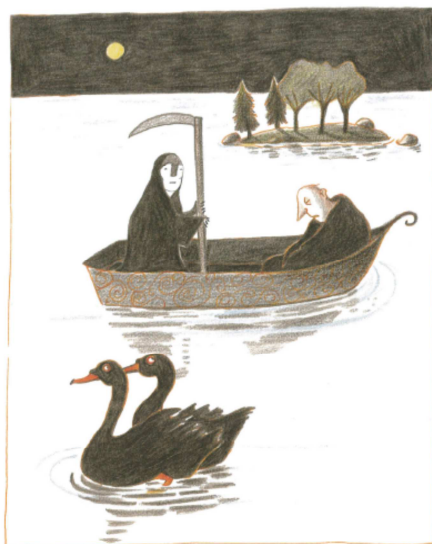

Příloha č. 2: obálky a ukázky z knih

Kitty Crowther – *Návštěva malé smrti*

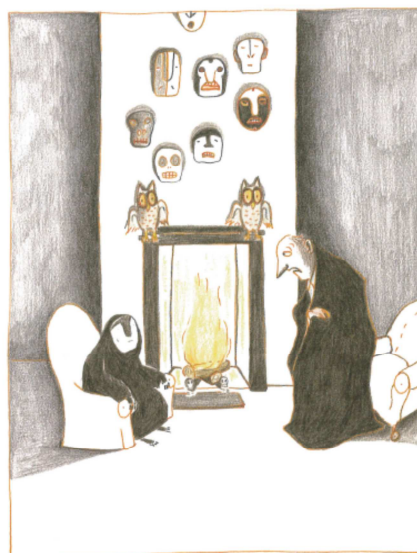

BAOBAB

Loďka potichu klouže ke království mrtvých.
Mrtvé tam chovají jako v bavlnce.

Smrt je malá roztomilá osůbka.
Ale nikdo o tom neví.

Malá smrt rozdělá oheň, aby se trochu ohřáli.
Ale všimne si, že jim to nahání hrůzu.
Myslí si, že jsou v pekle!

Malá smrt se popadá za břicho.
Nikdy si nepřipadala tak živá.

Ale Evelína nemůže zůstat v království mrtvých.
Musí se vydat na cestu do nového života.
Malá smrt se rmoutí.

„Ano,“ odpoví jí hlas.
„Ale ty jsi anděl!“ vykřikne smrt.
„Ano. Tak jsem si to přála, abych byla
stále u tebe,“ řekne Evelína.

Teď chodí malá smrt a Evelína k umírajícím ruku v ruce.
Když lidé vidí něžnou tvář anděla, už nemají strach
ze smrti. Je to tak lepší.

Kitty Crowther – *Skříp, škráb, píp a žbluňk!*

Tatínek už je tady! Jeroným si k němu sedne. Kdyby to mohlo trvat navždycky!

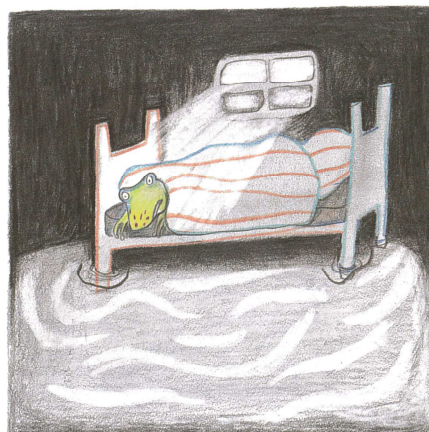
„Dobrou noc, Jeronýme.
Neboj se: jsem tady, hned vedle.
Teď jdu říct mamince, aby ti dala pusu
na dobrou noc.“
Tatínek obejmě Jeronýma a jde pryč.

„A teď jsem v pokoji úplně sám,“
říká si Jeroným. „Sám v postýlce,
sám na celém světě.“

Teď jako bych zaslechl nějaký hluk...

Kdo to dělá skříp, škráb, píp
a žbluňk pod mojí postýlkou?

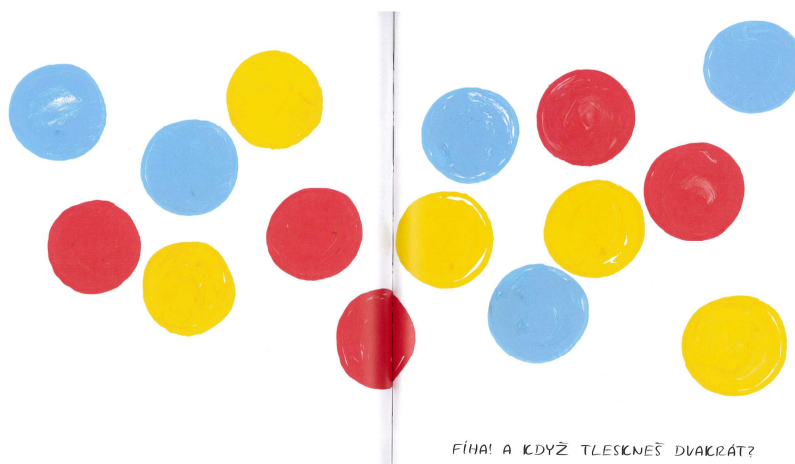
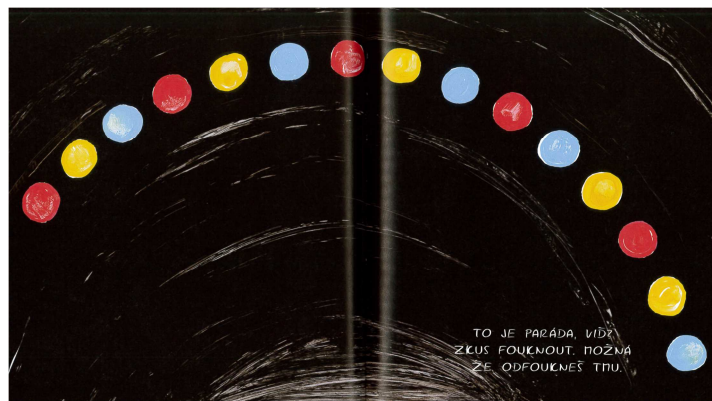
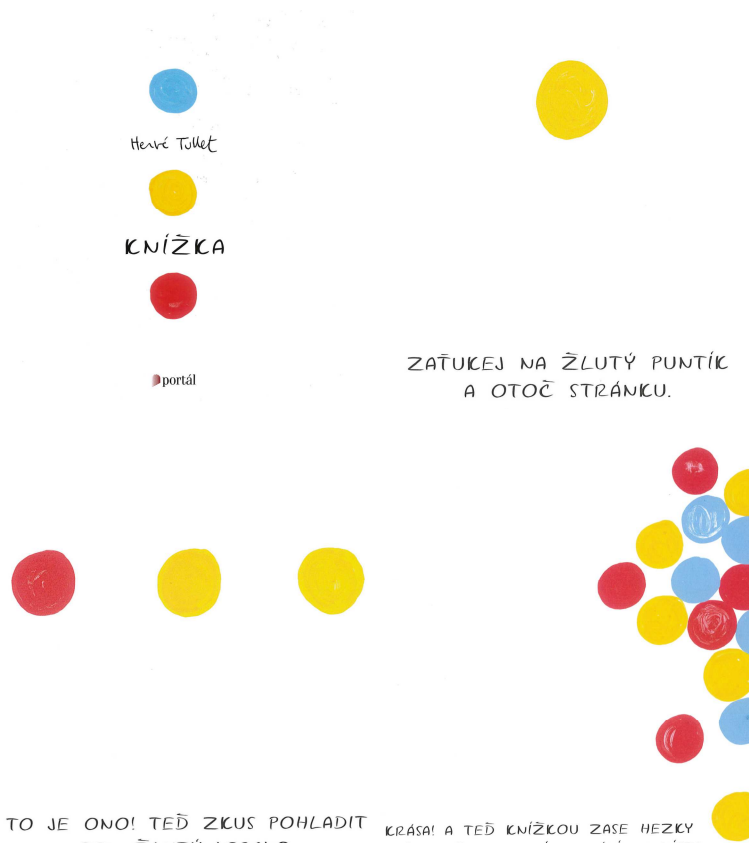

Nějaká sladkovodní příšera?
Opeřený had? Nebo dokonce
kostlivec z bažin?

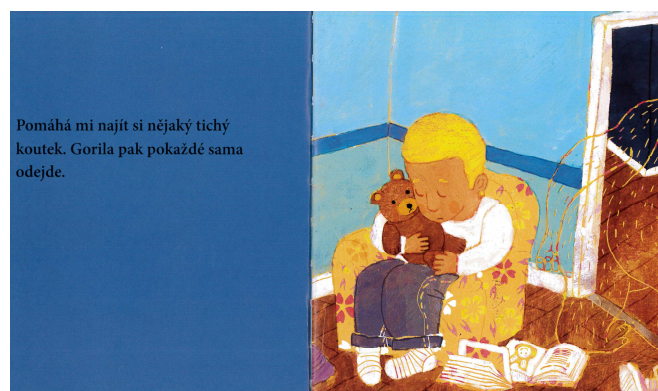
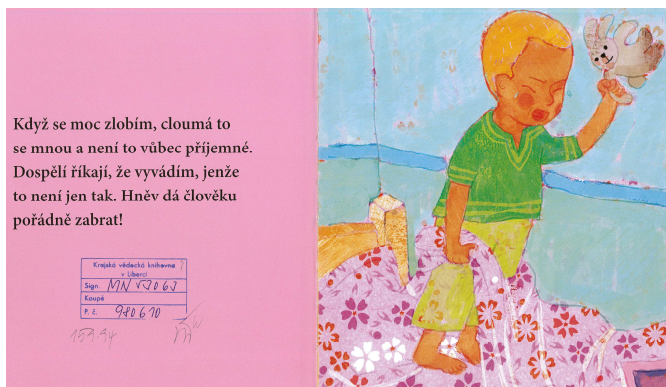
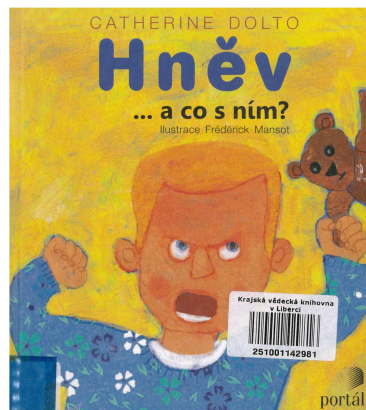

„Skříp, škráb!“ To si krtek hloubí díru.
„Píp!“ To zakřičel noční pták.
„Žbluňk!“ To z vody vyskočila
a znovu se ponořila stříbrná rybka.
Jeroným se dívá do noci a usmívá se...

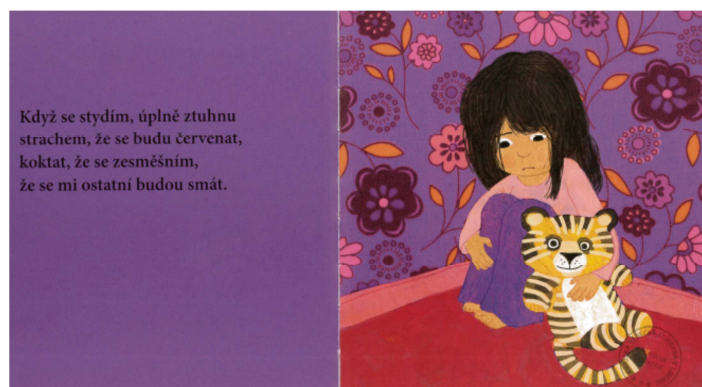
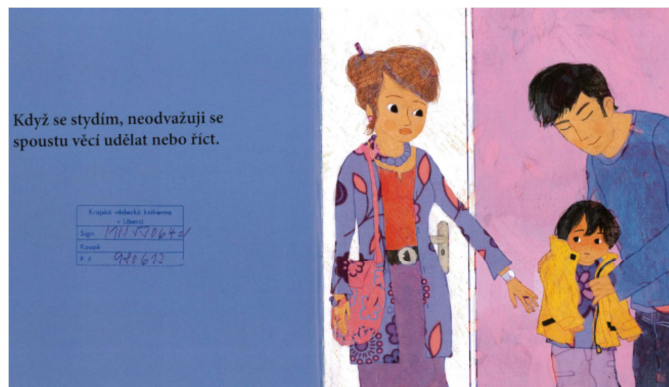
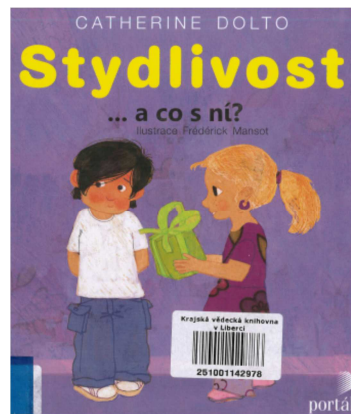
Hervé Tullet – *Knižka*

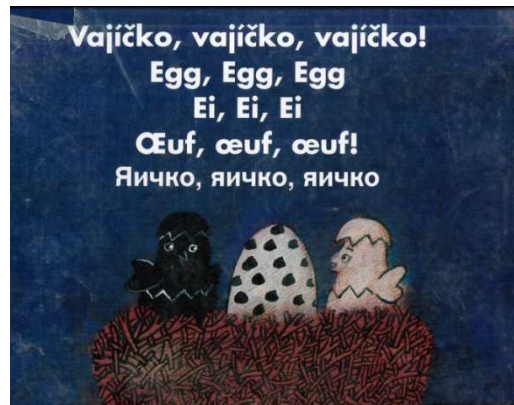
Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – *Hněv... a co s ním?*

Catherine Dolto, Colline Faure-Poirée – *Stydlivost... a co s ní?*

Eric Battut – *Vajíčko, vajíčko, vajíčko!*

Žbluňk!
Přímo do rybníka!
Ale plavat také neumíme!

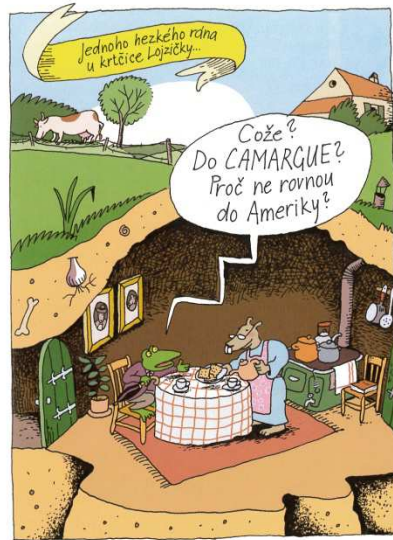
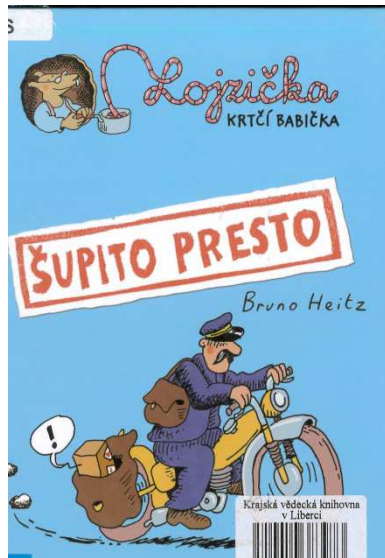

Báječné!
To kropenaté vajíčko dokonce umí také létat!

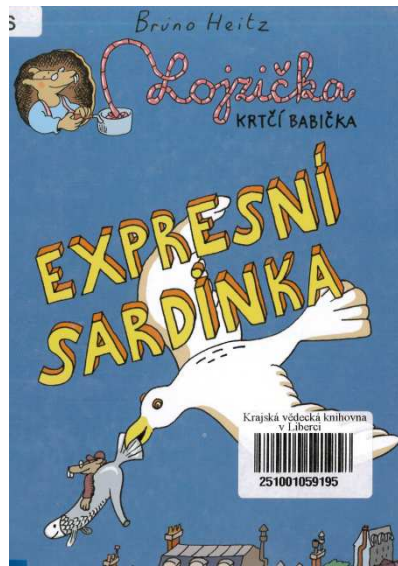
Podívejme se! Z toho kropenatého vajíčka se vylíhnulo zrzavé ptáče. Maminka, tatínek a jejich ptáčátka se radují, že jsou zase všichni pohromadě. A už příštího dne učí zrzavé ptáčátko své sourozence létat.

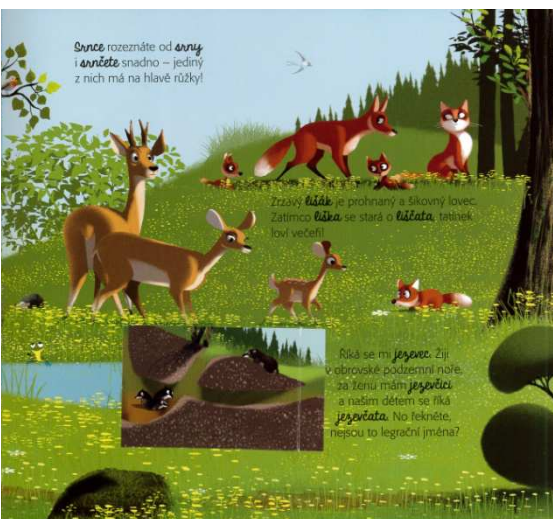
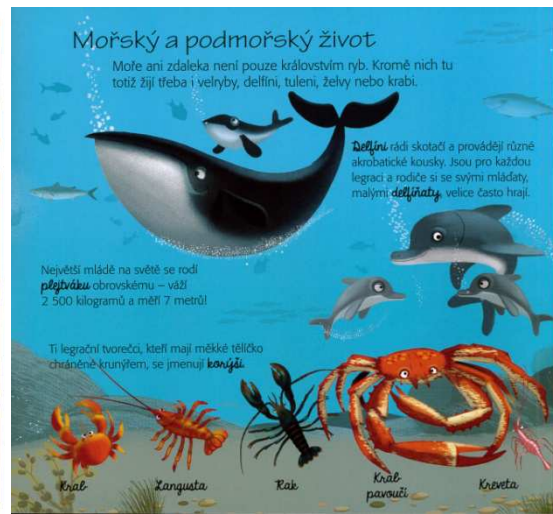
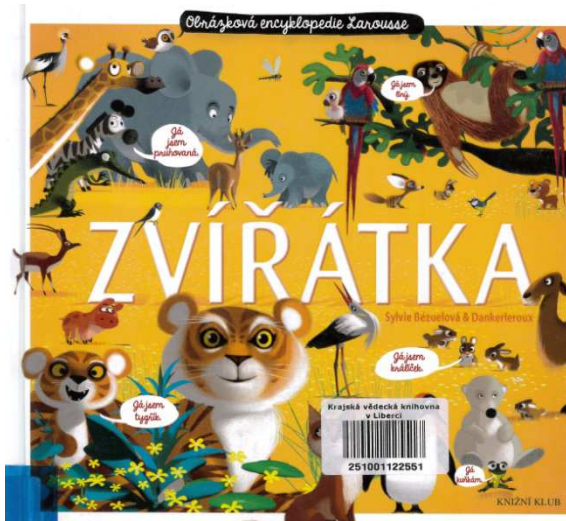
Bruno Heitz – Lojzička krtčí babička: Šupito presto

Bruno Heitz – Lojzicka krtčí babička: Expresní sardinka

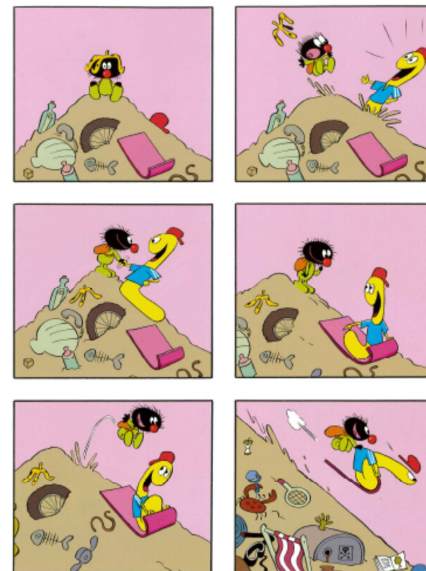
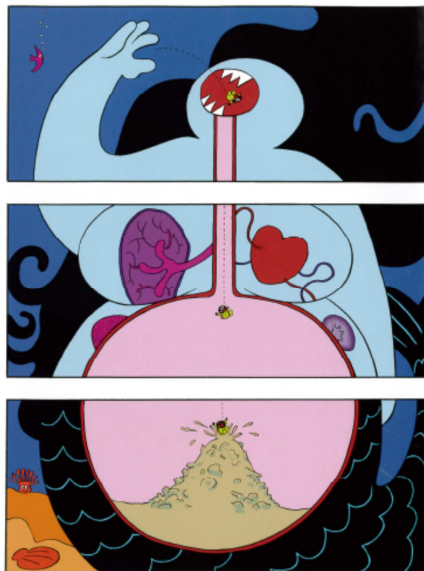
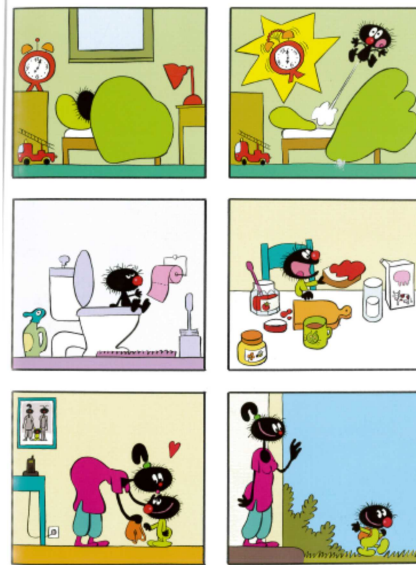

Sylvie Bézuel – Zvířátka: obrázková encyklopedie Larousse

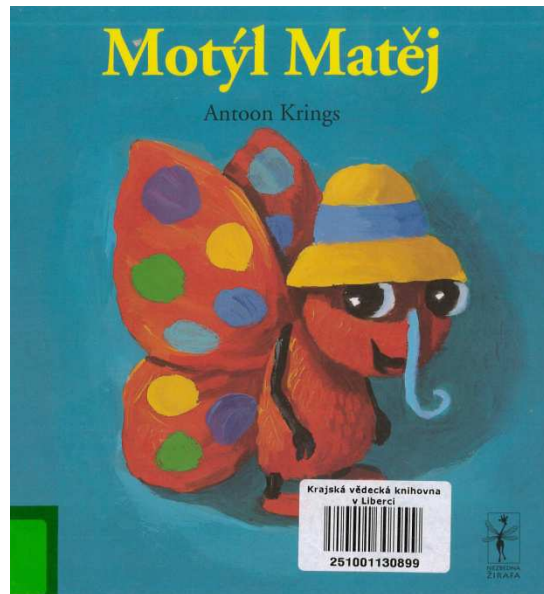

Pierre Bailly, Céline Fraipont – *Prcek Chlupino: žravá mořská panna*

Antoon Krings – *Motýl Matěj*

Matěj vyhledával společnost květin. Každé ráno vylétal navštívit své přítelkyně. U první se trochu upravil, s druhou si dal šálek čaje, na třetí se pohoupal...

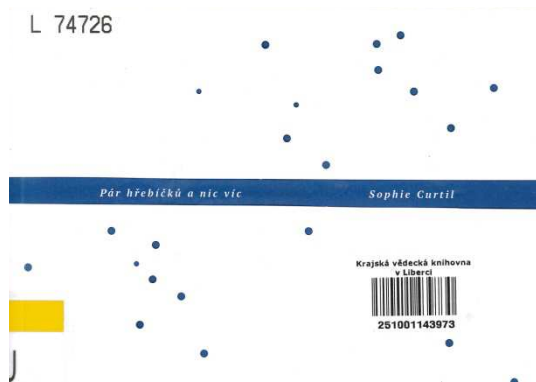

„Proč mé květiny vypadají tak špatně?“ ptal se při pohledu na jejich povadlé hlavy. „Já vím proč,“ řekla beruška Bětuška, která zrovna letěla kolem. „V noci byly na bálu tulipánů, proto jsou tak unavené.“ „Květiny netančí,“ pomyslel si motýl a už ji dál neposlouchal.

Sophie Curtil – *Pár hřebíčků a nic víc*

L 74726

Pár hřebíčků a nic víc

Sophie Curtil

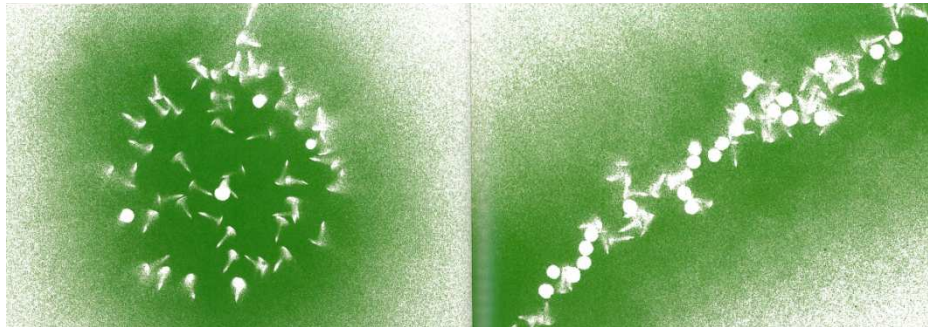
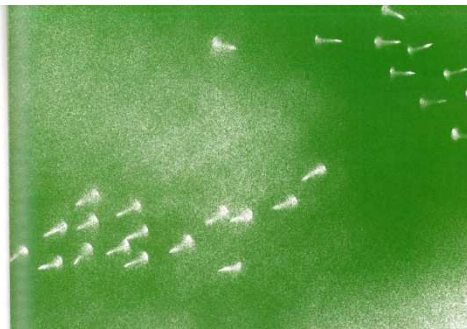
Krajská vědecká knihovna
v Liberci
251001143973

V zelené budu...

hejnem mrštných rybek...

padáčky pampelišek...

větvičkou hlou

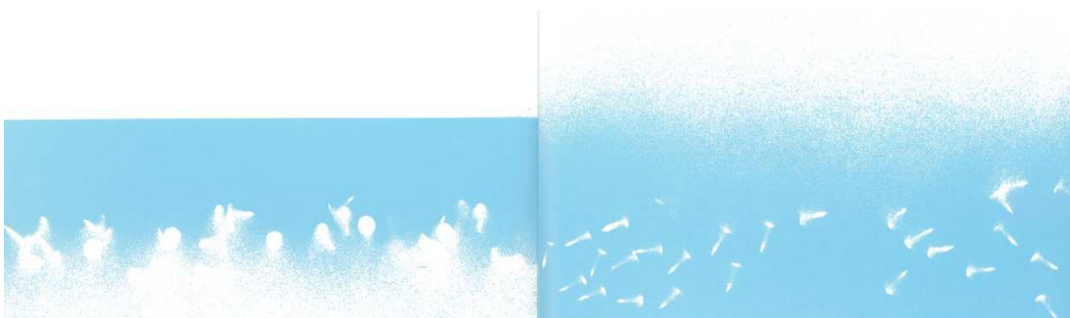

V světlemodré budu...

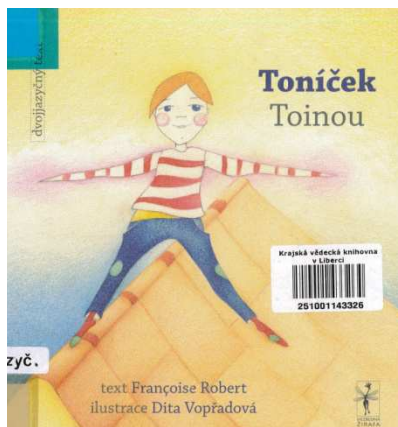
poletujícím rejem vloček...

šplhající pěnou...

hejnem mrštných rybek

Françoise Robert – *Toniček / Toinou*

Můj Toniček si stoupl na okraj vany a chtěl se vyšplhat na trubky. Když jsem přišla do koupelny – co se myl a čistil si zuby, neměla jsem stání, jeden nikdy neví, jestli nebude potřebovat pomoc –, voda stříkala přes celou místnost a Toniček se pokoušel zachytit za další trubku, hned pod oknem.
Zakřičela jsem, a ještě jednou jsem zakřičela. Toniček se musel tak bát, že spadne, že vyleze oknem ven. Já jsem se tak bála, že vypadne, že jsem ho musela jít chytit. Vylezla jsem za ním.
Je tam jen malíkaté okénko, jako do komory. Natahovala jsem se a natahovala, okno vedlo na střechy okolních domů, mohla jsem se někde přidržet, nahmátla jsem komín a vytáhla jsem se.

Mon Toinou, debout sur le bord de la baignoire a voulu escalader les tuyaux. Quand je suis allée à la salle de bain parce que j'étais inquiète, depuis le temps qu'il était à sa toilette, qu'il se brossait les dents, on ne sait pas, il aurait pu avoir besoin d'aide, un des tuyaux avait cassé, l'eau giclait à travers la pièce, et mon Toinou essayait de se rattraper aux autres tuyaux, juste sous la fenêtre.
Moi j'ai crié, et encore crié.
Mon Toinou a dû avoir tellement peur de tomber qu'il est passé par la fenêtre. Moi j'ai tellement eu peur qu'il tombe dehors, que j'ai voulu le rattraper. Je l'ai suivi.
C'est une petite fenêtre vous savez, comme une fenêtre de cabinet. J'ai tiré, tiré, la fenêtre donnait sur les toits des autres immeubles, j'ai pu m'accrocher, j'ai attrapé une cheminée et j'ai tiré.

Když jsme se dostali k dalšímu oknu, neopovážili jsme se. Za okenními tabulkami ležela holčička, a maminka jí měřila teplotu. Holčičce horečkou hořely tváře jako rudá jablka. Prošli jsme kolem, tichoulnice.
Nastával večer, a nebe víc a víc růžovělo. A okap povolil. Rup! Báli jsme se, že se zřítí. Pospíšili jsme si.
„Až budu velký, budu pospíchat, mami?“
„Uvidíš, ty můj velký kluku, uvidíš.“

En arrivant devant la fenêtre suivante on n'a pas osé. Derrière les carreaux une petite fille était couchée avec sa maman qui lui prenait sa température. La petite fille avait de la fièvre rouge comme une pomme sur sa figure. On est passés, on n'a pas fait de bruit du tout. Le soir a commencé à venir et le ciel est devenu un peu plus rose. Alors la gouttière a craqué. Crac ! Et on a eu peur qu'elle s'écroule. On s'est dépêché.
– Quand je serai grand je serai pressé, maman ?
– Tu verras mon grand, tu verras.

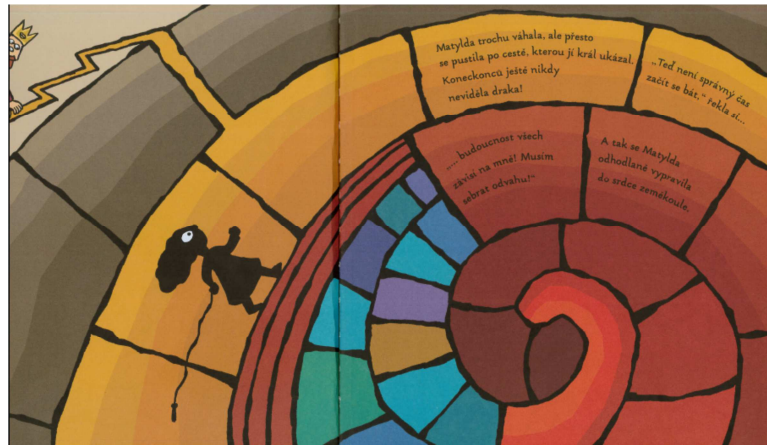
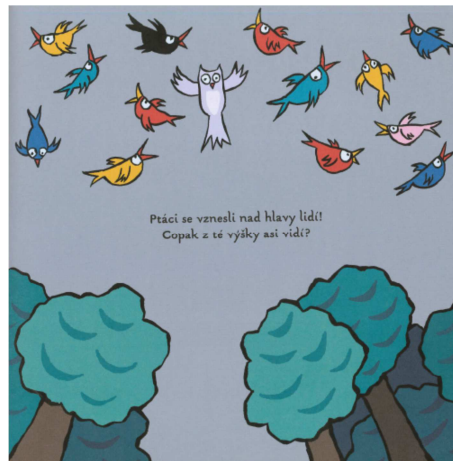
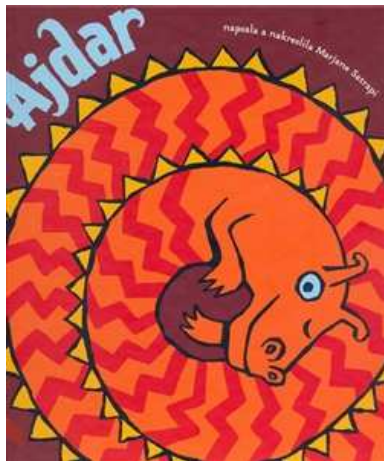

Toniček utřhl rostlinku, která se mu pnula u nohy zrovna v úrovni okapu. a řekli: „Až budu velký, budu trávnik. Květník taky.“
„Myslíš zahradník. Říká se zahradník.“
„Áno.“

A šli jsme dál, a pro tu příhodu s hádkou jsme posmutněli.
„Musíme se dostat dolů, Toničku. U příštího okna, ať se děje co chce, poprosím, aby nás nechali projít, a projdeme.“
Strachovala jsem se kvůli okapu, celou dobu hrozilo, že se utrhne. Okapy nejsou dělané pro lidi, jsou dělané pro déšť a pro ptáky a někdy ještě pro kočky.
„Taky už bych se chtěl vrátit, mami.“
„Však se vrátíme, ty můj Toničku.“

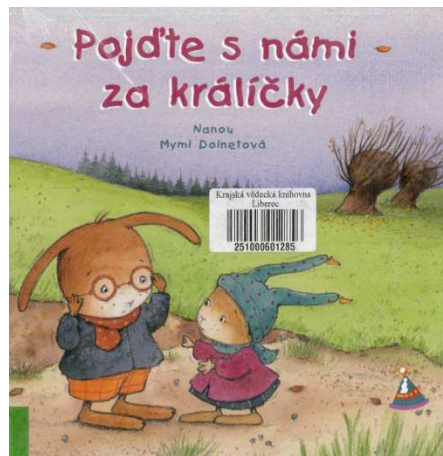
Marjane Satrapi – *Ajdar*

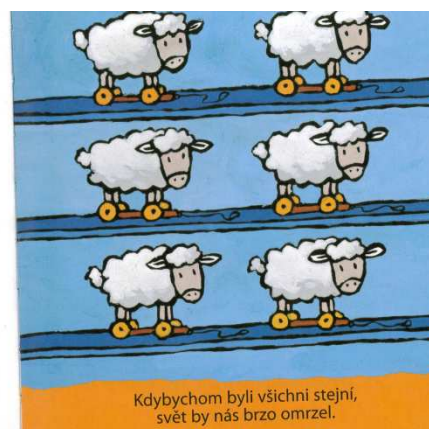
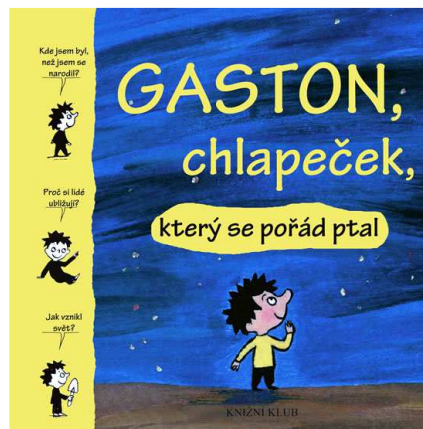
Matylda vzala živhadlo a omotala je kolem Ajdara. Pak zatáhla tolik a takovou silou, že najednou

PRASK!

Mymi Doinet – Pojdte s námi za králíčky

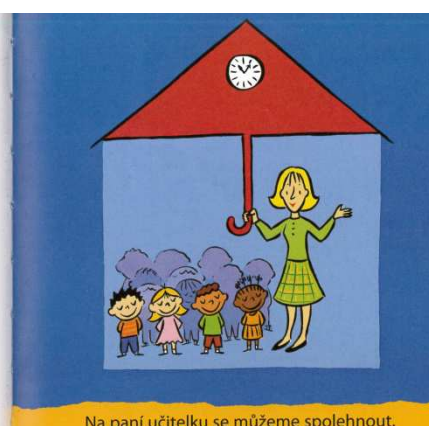
Matthieu de Laubier a kol. – *Gaston, chlapec, který se pořád ptal*

Kdybychom byli všichni stejní, svět by nás brzo omrzl.

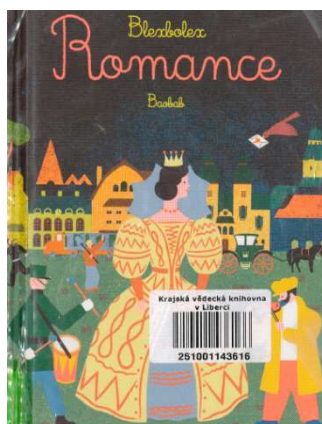

Miminko se nejprve schovává v maminčině bříšku.

Na paní učitelku se můžeme spolehnout.

Blexbolex – Romance

ulice,

cesta,

skřítek,

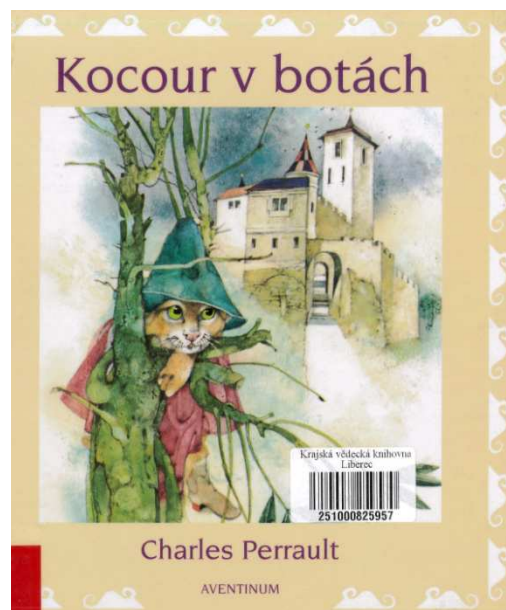
čarodějnice,

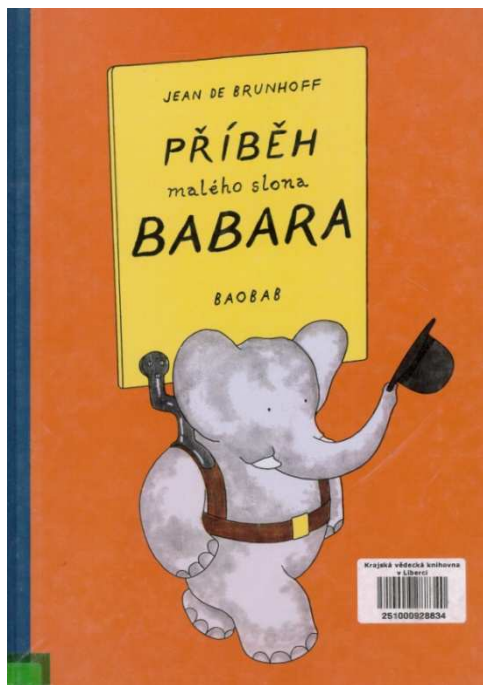
7.

V nočním světě čarodějnice mají všechno, co vidíme obvykle, dokonce i slova, a každý se schovává doma. Objeví se hrdina. Během dlouhého a nebezpečného dobrodružství si vypráví pár starých úct. Noc v lese je čarovná. Poslední rozhodná bitva v čarodějnické bouři. Namáhavě vrátá a při návratu nás čeká pár příjemných věcí.

Charles Perrault – *Kocour v botách*

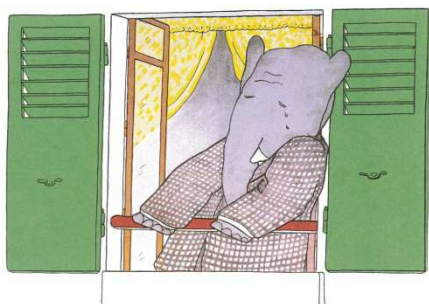
*Ve velkém lese
se narodil malý slon.
Jmenuje se Babara.
Tého maminka ho má moc ráda.
Ukolébává ho chobotem, aby usnul,
a přitom mu tichounce zpívá.*

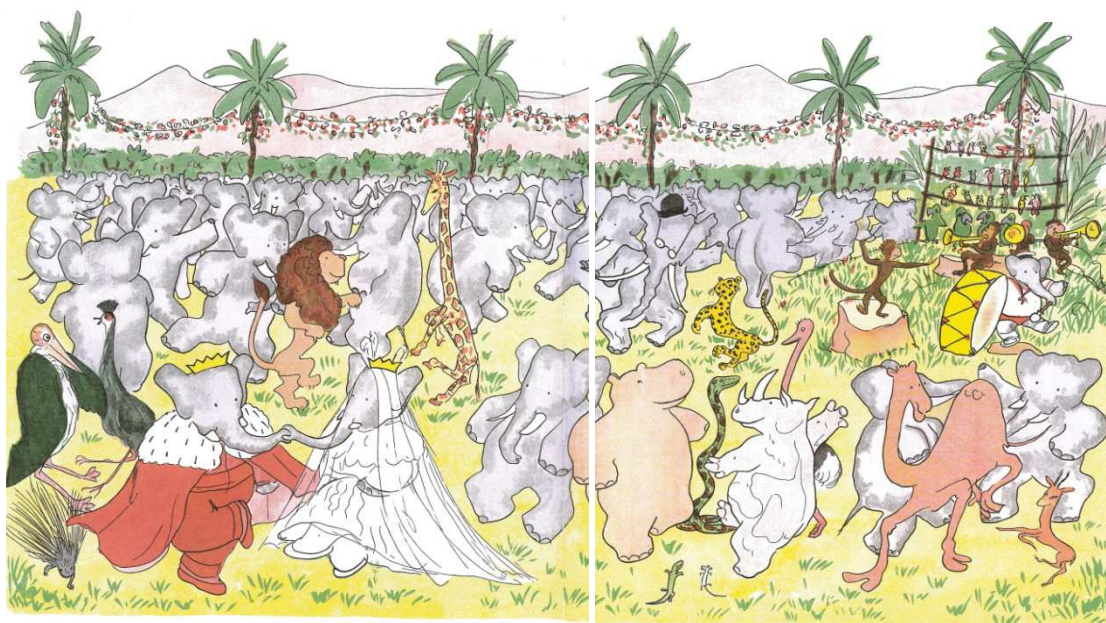
*Babara neubrání ani minutu
a hned se vydá do velkého obchodu.
Věze do výtahu.
Jezdit nahoru a dolů
v té velké krabici se mu tak líbí,
že vyjede desetkrát až nahoru
a desetkrát sjede úplně dolů.
Byť by jezdil dál,
ale poslíček v livceji mu povídá:
„To není na hraní, pane slone,
teď musíte vystoupit
a koupit si, co chcete...
tady je zrovna vedoucí oddělení.“*

Přesto
 není Babar úplně šťastný:
 už si nemůže hrát ve velkém lese
 s malými bratráčky
 a kamarádkami opičkami.
 Často se v okně zasní
 a přemýšlí o svém dětství
 a pláče,
 když si vzpomene
 na maminku.

Uběhly dva roky.
 Jednou na procházce uviděl,
 že k němu mají namířeno
 dva úplně nazí sloni.
 "To je přece Artur a Celestýna,
 můj bratráček a sestřenice!"
 řekl ohromeně staré dámě.

Po svatbě a korunovaci

všichni v jednom kole a tančí.